

KAFKAS ÜNİVERSİTESİ SPOR BİLİMLERİ DERGİSİ

Cilt: 3 Sayı: 2 Yıl: 2023

Journal of Kafkas University Sport Sciences
Volume: 3 Issue: 2 Year: 2023

Kafkas Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi

Journal of Kafkas University Sport Sciences

Kafkas Üniversitesi Sarıkamış Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu resmi yayınıdır.

The official journal of Kafkas University Sarıkamış College of Physical Education & Sports

Yılda iki kez elektronik olarak yayınlanır. / Published electronically two times a year

Yayın dili Türkçe ve İngilizcedir. / Official languages are Turkish and English

Yaygın süreli yayındır. / Widespread periodical publication

Yayın İdare Adresi / Editorial Office

Kafkas Üniversitesi Sarıkamış Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Kars/Türkiye

Telefon / Telephone: +90 474 413 52 52

Faks / Fax: +90 474 413 50 4

e-posta / e-mail: sabesy@kafkas.edu.tr

Web link: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/kafkassbd>

Kafkas Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi

Journal of Kafkas University Sport Sciences

Baş Editör/ Editor-in-Chief

Prof. Dr. Erdoğan KAYGIN

Editör/ Editor

Dr. Tarkan HAVADAR

Yayın Kurulu / Editorial Board

Doç. Dr. Levent TANYERİ

Doç. Dr. Mehmet ŞİRİN

Doç. Dr. Oktay KAYA

Dr. Metin ÖZLÜ

Kafkas Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi

Journal of Kafkas University Sport Sciences

İÇİNDEKİLER / CONTENT

Namazın İnsan Sağlığına Olan Faydaları1-10

Abdulsamet EFDAL

Türkiye A Milli Futbol Takımının 2022-2023 UEFA Uluslar C Ligi 1. Grupta Attığı Gollerin Farklı Parametreler Açısından İncelenmesi.....11-27

Mehmet Ali Armağan AĞYOL, İsmet ÇİNAN

Futbol Hakemlerinde Empatik Eğilim Düzeyleri İle Karar Verme Stilleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi.....28-48

Eyüp ACAR, İbrahim DALBUDAK, Şihmetmet YİĞİT, Ufuk DİLEKÇİ

2017 Defolimpik Oyunlarında Şampiyon Olan Türk Milli Futbol Takımının Gol Atma Şekillerinin Analizi.....49-59

Ahmet ÖZDEMİR, Mahmut AÇAK

Namazın İnsan Sağlığına Olan Faydaları

Abdulsamet EFDAL¹

ÖZET

Amaç: Son zamanlarda yapılan çalışmalar incelendiğinde sağlık ve dini pratik/maneviyat ilişkisini ele alan çalışmalar göze çarpmaktadır. Birçok çalışma, dini bağlılık ve maneviyatın genellikle sağlığı olumlu yönde etkilediğini göstermiştir. Ayrıca eklem hareketleri sırasında birçok kasta kasılma ve esneme hareketleri gözlenir. Dünyada milyonlarca Müslüman düzenli olarak günde beş vakit namaz kılmaktadır. Namaz sadece fiziksel bir aktivite olmayıp, namaz içinde çeşitli Kuran ayetlerinin okunduğu ve belirli duruşları içeren bir ibadettir. Bu derleme, namaz kılmanın insan sağlığına olan faydalarının ortaya çıkarılması amaçlamaktadır

Yöntem: Bu makale için, veriler anahtar kelimeler kullanılarak Google Scholar, PubMed ve Sciencedirect veritabanları taranarak ve sistematik yaklaşım kullanılarak elde edildi.

Bulgular: Namazın sağlığa olan faydaları; kas-iskelet, nörolojik, kardiyovasküler ve psikolojik faydalar olmak üzere geniş bir perspektiften ele alınarak açıklandı.

Sonuç: Namazın, müslümanlar için bir ibadet şekli olmasının yanı sıra maddi külfeti olmayan, özel bir mekana ihtiyaç duymayan, her yaşta insanın rahatlıkla yapabileceği bir egzersiz ve meditasyon şekli olarak da değerlendirilmektedir. İncelenen araştırmalarda namazın kas-iskelet sistemi, kalp-damar sistemi, nörolojik ve psikolojik açıdan insan sağlığına birçok faydası olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Namaz, İslam, İnsan Sağlığı, Fayda

ABSTRACT

Benefits of Prayer For Human Health

Purpose: When some recent studies are examined, studies involving the relationship between health and religious practice/spirituality stand out. Many studies have found that religious affiliation and spirituality are often associated with good health outcomes. In addition, contraction and stretching movements are observed in many muscles during joint movements. Millions of Muslims around the world regularly pray five times a day. Prayer is not just a physical activity, it includes reading various Quranic verses and performing certain postures. Studies have shown that prayer has positive effects on health. This review aims to explore the benefits of praying for human health.

Method: For this article, data were obtained by searching Google Scholar, PubMed and Sciencedirect databases using keywords and using a systematic approach.

Results: The health benefits of prayer were explained from a broad perspective: musculoskeletal, neurological, cardiovascular and psychological.

Conclusion: In addition to being a form of worship for Muslims, it is also considered as a form of exercise and meditation that does not have any financial burden, does not want a private place, and is comfortable for people of all ages. In the researches examined, it has been seen that prayer has many benefits for human health in terms of musculoskeletal system, cardiovascular system, neurological and psychological aspects.

Keywords: Prayer, Islam, Human Health, Benefit

¹ Hitit Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Çorum/TÜRKİYE.
Mail: abdulametefdal@hitit.edu.tr, ORCID: 0000-0001-8325-2438

GİRİŞ

Son otuz yılda, akıl ve beden sağlığına olan tıbbi ilginin arttığı görülmektedir (Sanjotis, 2018). Genel olarak din, hem fizyolojik hastalıklara hem de psikolojik rahatsızlıklara yaklaşmak için her zaman yararlı bir rehber olmuştur. Mayo Clinic'teki araştırmacılar tarafından, dinin hastaların fiziksel sağlığı üzerindeki etkisini araştıran 350 çalışma ile dinin ruh sağlığı üzerindeki etkisini araştıran 850 çalışmayı incelenmiş. İncelenen çalışmalardan birçoğunda, dini bağlılığın ve maneviyatın; daha uzun ömür, stresle başa çıkma becerileri ve sağlıklı yaşam kalitesi (ölümcül hastalık sırasında bile) ile kaygı, depresyon ve intihar gibi durumların azaltılması sonuçları ile ilişkili olduğunu gösterilmektedir. Dinin hastalıkları önlemeyi, hastalıklarla baş etmeyi ve iyileşmeyi teşvik ettiği sonucuna varıldığı bildirilmiştir (Levin, 1996; Mueller ve ark., 2001).

Namaz, Müslümanlar tarafından uygulanan bir fiziksel olarak gerçekleştirilen bir dua ve aynı zamanda bir meditasyon türüdür (Strawbridge ve ark., 1997). Namaz, İslam'da günde en az beş defa farz olarak yapılması gereken, Kuran'dan bazı bölümlerin okunduğu ve dua edildiği bir ibadettir. Müslümanlar günde beş vakit namaz kılar: sabah erken, öğle, ikindi, akşam ve yatsı namazı. Günde beş vakit namaz kılmak yaklaşık 40 dakika sürer (Sayeed ve Prakash, 2013). Namazda sırasıyla; kıyam, rüku, secde ve tahiyyat dahil olmak üzere temel dört pozisyon bulunur (Doufesh, 2013; Safee ve ark., 2012). Namaz kılmak, hafif ve orta düzeyde bir fiziksel egzersiz yapmaya benzer (İbrahim ve ark., 2012). Namaz, başparmakların kulak memesine değecek şekilde ellerin yüz hizasına kaldırılması hareketi olan tekbir ile başlar ve başın önce sağa sonra sola olmak üzere her iki omuza çevirme anlamına gelen selam ile sona erer (Doufesh, 2013).

Birçok araştırma, namazın sağlık durumu üzerinde olumlu etkileri olduğunu göstermiştir. Bu derlemenin amacı, namazın sağlığa faydalarına dair mevcut kanıtları araştırmak ve bu etkilerle ilgili bilinenleri tartışmaktır.

Namazın İnsan Sağlığına Faydaları:

1. Psikolojik

Birçok hasta, hastalık ve olası ölüm karşısında psikolojik ve duygusal sıkıntı yaşar. Yüksek düzeyde kaygı fiziksel durumlarını kötüleştirebilir. Psikoterapide namaz kılma ile ilgili çeşitli raporlar; gerilim, kaygı, depresyon ve anti-sosyal eğilimler gibi patolojik belirtiler sergileyen kişilerde olumlu sonuçlar elde edildiğini göstermiştir (Majeed, 2016). Yücel (2007), Brigham and Women's Hospital'da 18-85 yaş arası altmış yetişkin Müslüman üzerinde

namaz ve duanın etkilerini araştırdıkları çalışmalarında; namazın psikolojik rahatlamayı ve umudu artırdığını, stresi ve depresyonu ise azalttığını belirtmişlerdir. Namazda akıl ve beden ilişkisinin, İlâhi yardım ve rehberliğe güvenerek hayatın zorluklarının üstesinden gelmeyi kolaylaştırabileceği, kaygı ve depresyonu azaltmak için bir zemin oluşturabileceğini vurgulamışlardır (Yücel, 2007).

Doufesh ve ark. (2014), 30 sağlıklı Müslüman erkek üzerinde yapmış olduğu bir çalışmada, namazın elektroensefalografının (EEG) göreceli gücü (RPa) ve otonom sinir aktivitesi üzerindeki etkisini araştırdıkları çalışmada, namaz sırasında beynin oksipital ve parietal bölgelerindeki ortalama RPa'da önemli bir artış olduğunu belirtmişlerdir. Namaz kılma sırasındaki oksipital ve parietal RPa artışının, namazın beyin işlevinde ve insan sağlığında olumlu değişikliklere neden olduğunun bir sonucu olduğunu belirtmişlerdir. Bu değişikliklerin, otonom sinir sistemindeki parasempatik bileşen artış ile sempatik bileşendeki azalmaya bağlı olabileceğini bildirmişlerdir. Bu nedenle, düzenli namaz kılmanın gevşemeye yardımcı olarak, kaygı durumunu en düşük seviyeye düşürdüğu ve bunun yanı sıra kardiyovasküler hastalık riskini azaltabileceği sonucuna varmışlardır (Doufesh ve ark., 2014).

2. Meditasyon

Meditasyon, kişinin farkındalığını geliştirmek ve zihinsel olarak berrak ve duygusal olarak sakin bir duruma ulaşmak için zihnini belirli bir nesneye, düşünceye veya aktiviteye odaklaması olarak tanımlanmaktadır. Meditasyonun faydaları birçok çalışmada bildirilmektedir (Levine ve ark., 2017). Araştırmalar, namazın parasempatik sinir sisteminin aktivasyonuna ve sempatik aktivitenin azalmasına neden olduğunu göstermiştir (Doufesh ve ark., 2014). Bu durumun, kaygıyı azaltması ve gevşemeyi teşvik etmesi nedeniyle namazın da bir meditasyon yöntemi olarak kabul edildiği ifade edilmektedir. Meditasyon üzerine yapılan çalışmalarda, EEG alfa ritminde yavaşlama ve alfa ritmi tutarlılığında artış olduğu ortaya konmaktadır. Doufesh ve ark. (2012), beyindeki alfa aktivitesini ölçerek, namaz esnasında elde edilen gevşeme durumunu araştırmışlar. 9 Müslüman denekten “Duha” namazının gerekli dört hareket döngüsünü gerçekleştirmeleri istenmiş ve ardından EEG’leri kaydedilmiş. Bulguların, meditasyon ve zihinsel konsantrasyon sırasında beynin parietal ve oksipital bölgelerinde artan alfa amplitüdünü ortaya koyan diğer çalışmalarla benzer olduğunu gösterdiğini bildirmişlerdir. Artan alfa amplitüdünün insidansının, parasempatik aktivasyona işaret ettiğini, dolayısıyla bir gevşeme durumunu düşündürebileceğini belirtmişlerdir. İbadet eylemlerini yerine getirirken zihinsel konsantrasyonun ve göz odaklanmasının alfa dalgası genliği üzerindeki rolünü tasvir etmek için daha fazla çalışmaya ihtiyaç olduğunu

vurgulamışlardır (Doufesh ve ark., 2012). Doufesh ve ark. (2016), 20 sağlıklı Müslüman denekte gerçek ve taklidi namaz uygulamaları arasındaki ortalama gama EEG gücü farkını araştırmışlar. Gerçek namaz uygulamasında, katılımcılardan namazın düzenli adımlarını yerine getirmeleri istenmiş; namaz pratiğini taklit eden katılımcılara ise Kur'an okumadan sadece fiziksel adımları yapmaları talimatı verilmiş. Gerçek namaz sırasındaki tüm aşamalarda gama gücünün frontal ve pariyetal bölgelerde taklidi namazdan istatistiksel olarak daha yüksek olduğunu bildirmişlerdir. Gerçek namaz sırasında artan gama gücünün, odak dikkat meditasyonunun bilişsel işlemedeki artışına bağlı olarak geliştiğini belirtmişlerdir (Doufesh ve ark.; 2016).

Nörofizyolojik araştırmalar, meditasyonun beyin üzerinde uzun süreli etkileri olabileceğini ortaya koymaktadır (Levine ve ark., 2017). Achour ve ark. (2019), Malezya'nın Kuala Lumpur kentinde 335 Müslüman hemşire arasında yapılan çalışmada namazın meslek stresine bağlı düşen yaşam doyum seviyesini pozitif yönde artırdığını göstermişlerdir. Bu bağlamda hekimlerin, dünya genelinde strese bağlı kronik bozukluklara bağlı dramatik artış göz önüne alındığında, daha fazla zihin ve beden tekniklerinin tedaviye dahil etmeleri gerektiğini vurgulamışlardır (Achour ve ark., 2019).

3. Nörolojik

Duanın manevi ve dini yönlerinin yanı sıra, namaz tekrarlanan ve/veya zihni geliştirici bir faaliyettir. Hem bilişsel hem de motor bileşenleri içerir. Secde (secde), başın kalpten daha aşağıda olduğu ve bu nedenle artan kan akışı aldığı tek pozisyonudur, bu da sonuç olarak hafıza, konsantrasyon, ruh ve bilişsel işlev (herhangi bir görevi yerine getirmemize izin veren zihinsel süreçler) üzerinde olumlu etkilere sahiptir (Al-Ghazal, 2006; Saniotis, 2018). Inzelberge ve diğerleri (2013), Filistin'de 65 yaş üstü erkek ve bayandan oluşan 935 Arap üzerinde yaptıkları çalışmada, orta yaş döneminde aylık yapılan namaz ibadeti saat sayısı ile bilişsel işlev arasındaki ilişkiyi incelemişler. Ulaşılan 935 kişiden 778'i [sağlıklı (n=448), Alzheimer hastalığı (n=92) ve hafif kognitif bozukluk (HKB) (n=238)] değerlendirilmiş. Sonuçlar, bilişsel olarak normal kişilerin %87'sinin, hafif bilişsel bozukluğu olanların %71'inin ve Alzheimer hastalığı (AD) olanların %69'unun orta yaşta namaz kıldığını göstermiş. Çalışma sonucunda, orta yaşta namaz kılmanın 65 yaş üstü hafif bilişsel bozulma olasılığını önemli ölçüde azaltabileceğini ortaya koymuşlardır (Inzelberg, 2013).

Alabdulwahab ve diğerleri (2013), Balance Master denge test cihazı kullanarak düzenli olarak namaz kılan 60 sağlıklı erkek deneğin dinamik dengesini, namaz kılmayan kişilerle karşılaştırdı. Düzenli olarak namaz kılan bireylerin, namaz kılmayan sağlıklı deneklere göre

reaksiyon süresi, hareket hızı, subjektif son nokta ve yön kontrolü açısından anlamlı derecede yüksek bir dinamik dengeye sahip olduğu bildirilmiştir (Alabdulwahab, 2013).

Beyin, bir radyatör sistemi gibi görev yapan beyin soğutma sistemi tarafından termal hasardan korunur. Bu önemlidir, çünkü biraz fazla ısınan bir beyin hasarlarına, bayımlara ve beyin hasarına yol açabilir. Beyin soğutma sisteminde görev alan unsurlardan biri olan beyin omurilik sıvısı (BOS), sıcaklık artışı ile birlikte uyarılır ve uyarılan BOS'un beyin duvarlarını yıkamasıyla beyin ısı düşer. Beyin, BOS'tan biraz daha ağır olduğu için, kişi dik durduğunda beyin taban yüzeyi, kranial boşluğun tabanındaki kafatası kemikleri ile yakın temas halindedir. Bu pozisyonda BOS, beyin alt kısımları ile kafatası kemikler arasına nüfuz edemez. Bu nedenle BOS normalde beyin üst kısmını soğutur ve dik pozisyonda beyin bazal kısımları için beyin soğutma sistemi uygulanamaz (Irmak ve ark., 2004). Fakat kişi öne doğru eğildiğinde, namazın özellikle rüku ve secde gibi pozisyonları gibi, BOS beyin ve kafatası kemikleri arasına da girer ve böylelikle beyin taban kısmı da soğutulabilir (Binhammer, 1997). Yani namaz sırasındaki fiziksel hareketler BOS'un beyin bazal kısımlarını yıkamasını sağlar. Bu nedenle eğilmenin (Müslümanların günde yaklaşık 120 defa namaz kılarak yaptığı gibi) beyni tamamen soğutmak için faydalı olacağı düşünülmektedir (Irmak ve ark., 2004).

4. Kardiyovasküler Sistem

Dini bağlılık, daha az kardiyovasküler hastalık ile ilişkilidir (Mueller ve ark., 2001). İslami namaz günde en az beş vakit kılınır ve ayakta durma, secde ve oturmayı içeren bir dizi hareketten oluşur. Namaz manevraları, fiziksel egzersiz değeri açısından hafif egzersize eşdeğerdir. Namaz sırasındaki fiziksel hareketler ile gün boyunca tekrarlayan ayakta durma-oturma hareketlerinin derin ven trombozu görülme riskini azalttığı bildirilmektedir (Chamsi-Pasha, 2013).

Doufesh ve diğerleri (2013), namazın ayakta durma, rükû, secde ve oturma eylemlerini yerine getirirken ve taklit ederken kalp atış hızı (KAH) ve kan basıncı (KB) üzerindeki etkileri üzerine yaptıkları çalışmada, 30 Müslüman denekten fiili ve taklidi namazı kılmaları istenmiş ve KAH gerçek ve taklidi namaz sırasında ölçülmüş. Bununla birlikte, KB hem gerçek hem de taklidi namazdan hemen önce ve 5 dakika sonra ölçülerek kaydedilmiş. Namaz kılan ve taklit eden deneklerin KAH'larında anlamlı bir fark gözlenmiş; namazın ayakta durma pozisyonunda en yüksek, secde pozisyonunda ise en düşük KAH'na ulaşıldığı görülmüş. Ayrıca sistolik kan basıncının fiili ve taklidi namazdan sonra yavaşça düştüğünü bildirmişlerdir (Doufesh ve ark., 2013).

Dini bağılığın düşük kan basıncı ile ilişkili olduğu yapılan çalışmalarla gösterilmiştir. Namazın da bir tür meditasyon egzersizi olduğu ve yapılan çalışmalar meditasyonun hem sistolik hem de diyastolik kan basıncında düşüşe neden olduğunu ve bu nedenle hafif hipertansif bireyler için namazın faydalı olabileceğini bildirmişlerdir. Al-Kandari (2003), 223 Kuveytli birey ile yapmış olduğu çalışmada katılımcıların tansiyon değerlerini karşılaştırmış; namaz kılanların namaz kılmayanlara kıyasla daha düşük kan basıncına sahip olduğunu belirtmiştir. Al-Kandari, dini faaliyetlere katılımın bir sosyal destek ağı sağladığı için tansiyonu düşürmede etkili bir faktör olduğunu vurgulamıştır (Al-Kandari, 2003).

5. Kas-İskelet Sistemi

Vücuttaki kasların ve eklemlerin çoğu genellikle namaz kılma esnasında görev alır. Bu tür bir aktivite, yaşlılar da dahil olmak üzere çoğu hasta tarafında kolaylıkla gerçekleştirilebilir. Namaz, bir tür esneme egzersizi olarak da düşünülebilir. Namazda yapılan fiziksel hareketler her yaşa ve farklı şartlara uygun, basit ve yumuşak hareketlerdir. Namazda hafif kas kasılması ve gevşemesi uyum içinde yapılarak kasların fazla yorulmadan esnemesi sağlanır. Yedi yetişkin denek üzerinde yapılan küçük bir çalışmada, sırt yüzeyinde yer alan iki kasın (erector spinae ve trapezius kasları) namaz sırasındaki elektriksel aktivitesi incelenmiş ve her iki kasın da rükû ve secde pozisyonunda kasılma ve gevşeme açısından bir denge içerisinde olduğu bildirilmiştir (Rabbi, 2018).

Her farz namaz en az iki “rekât”tan oluşur ve her rekât 7 farklı postür hareketinden oluşur. Güneş doğmadan önce kılınan sabah namazı farzı 2 rekât olarak kılınır ve 14 defa ardı ardına yapılan farklı postür hareketinden meydana gelir. Dolayısıyla her Müslüman, farz namazlarda her gün en az 119, ayda 3570, yılda 42,840 postür hareketini yerine getirmekle yükümlüdür. Buluş çağında namaz farz kabul edilir ve ortalama 60 yaşına kadar yaşayan bir Müslüman, hayatı boyunca namazda 1.927.800'den fazla postür hareketi yapmış olur (Imamoglu, 2016).

Namazın psiko-fiziksel sağlığı artırmadaki terapötik yönleri araştırmacılar tarafından tartışılmış ve özellikle namazın; postür dengenin korunması, kas tonusunun sağlanması, dolaşımın iyileştirilmesi ve ağırlık taşıyan eklemlerdeki osteoartrit (OA) azaltılmasında koruyucu rol oynaması gibi birçok kas iskelet sistemi faydası olduğunu belirtmişlerdir (Al-Barzinjy, 2009; Osama ve Malik, 2019; Reza ve ark., 2002).

Namaz sırasında yapılan tekrarlayan hareketlerin diz ve kalça osteoartriti ile osteoporoz üzerindeki rolü üzerine bazı çalışmalar yapıldığı bildirilmektedir. Yılmaz ve arkadaşları, en az

10 yıldır namaz kılan 46 hasta ve hiç namaz kılmayan 40 hasta yaptıkları prospektif çalışmada, namazın diz ve kalça kireçlenmesi üzerinde olumsuz bir etkisinin olmadığı sonucuna varmışlardır (Yılmaz ve ark., 2008).

Chokkhanchichai ve ark. (2010), aynı etnik kökene ancak farklı dinlere sahip Taylandlı 50 yaş üstü 153 Budist ve namaz kılan 150 Müslüman ile yaptıkları çalışmada, Budistler arasında diz ağrısı prevalansının Müslümanlara göre önemli ölçüde daha yüksek olduğunu bildirmişlerdir. OA prevalansının da Müslümanlarda Budistlere göre daha düşük olduğu ifade edilmiştir. Bu farkların sebebini çocukluktan beri namaz kılan Müslümanların, namaz esnasındaki bazı pozisyonlarda dizlerinde meydana gelen derin bükülmeye birlikte dizleri çevreleyen yumuşak dokunun esnemesi ve bunun da eklem kıkırdağının sertliğini azalttığı görüşüne bağlamaktadırlar (Chokkhanchichai ve ark., 2010).

6. Rehabilitasyon

Orta yoğunluktaki aktivitelerin günlük olarak düzenli bir şekilde yapıldığında, bazı uzun vadeli sağlık yararlarının olabileceği bilinmektedir. Namazın farklı pozisyon ve geçişlerinde vücudun hemen hemen tüm eklemlerinde hareket meydana gelir. Namaz, çeşitli duruş ve hareketleriyle, geriatrik ve engelli hastaların rehabilitasyon programında faydalı olabilecek benlik saygısı, kas-iskelet kondisyonunu ve beyin kan akışını iyileştirme dahil olmak üzere psikolojik iyilik halini artırmada rol oynayabileceği bildirilmektedir (Reza ve ark. 2002).

Minimum çaba gerektiren namaz uygulamasının, zihinsel ve fiziksel sağlığı desteklediğinden dolayı nörolojik veya kas-iskelet sistemi bozuklukları olan hastalarda rehabilitasyon sürecinde yardımcı olabileceği belirtilmektedir (Ghous ve Malik, 2016).

Namaz, sağ ve sol omuz üzerinden bakılarak bitirilir ve bu esnada boyun döndürme hareketleri yapılır. Bunun da nöromusküler zindeliğe olumlu etkileri olduğu ifade edilmektedir. Namazın bu olası terapötik etkilerinin, rehabilitasyona hafif bir egzersiz olarak dahil edilebileceği önerilmektedir (Chamsi-Pasha ve Chamsi-Pasha, 2021). Namazın engellilerin rehabilitasyon sürecindeki olumlu etkilerini tam olarak belirlemek için daha fazla araştırmaya ihtiyaç vardır.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Namaz, kas yorgunluğu olmaksızın insan vücudunun hemen hemen tüm kaslarının herhangi bir egzersizden daha aktif hale geldiği ruhsal ve fiziksel bir aktivitedir. Beden ve ruh üzerinde dinginlik uyandırır. Namaz sırasında merkezi sinir sistemi ile otonom sinir sistemi

arasındaki etkileşim, düzenli olarak namaz kılan kişilerde gevşemeyi sağlar ve kaygıyı en aza indirir. Namaz hem bilişsel hem de motor bileşenleri içerir. Namaz kılmak sistolik ve diyastolik kan basıncını bir miktar düşürebilir, ancak mevcut çalışmalar çok başlangıç niteliğindedir ve namazın kardiyovasküler sistem üzerindeki etkileri konusunda daha yapıcı çalışmalar yapılması gerekmektedir. Namaz esnasında sunulan zihin ve beden tıbbı, dejeneratif kas-iskelet sistemi rahatsızlıkları gibi kronik hastalıkların önlenmesine yardımcı olabilir ve kronik hastalık semptomlarını hafifletebilir. Namazın edasında yer alan fiziksel aktiviteler, kan akışını iyileştirmesi ve kas iskelet kondisyonunu artırması bakımından engelli ve geriatric hastalarda rehabilitasyon sürecine yardımcı olabilir. Namazla ilgili yapılan birçok çalışma az sayıda hastayı içermektedir. Namazın tıbbi yönlerini daha fazla incelemek için daha nicel ve nitel araştırmalara ihtiyaç vardır. Daha büyük bir popülasyonu kaydeden uzun vadeli çalışmalarla daha doğru verilere ulaşılabileceği düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

- Achour M, Muhamad A, Syihab AH. ve ark. (2019). Prayer moderating job stress among muslim nursing staff at the University of Malaya Medical Centre (UMMC). *J Relig Health*. 10.1007/s10943-019-00834-6.
- Alabdulwahab SS, Kachanathu SJ, Oluseye K. (2013). Physical activity associated with prayer regimes improves standing dynamic balance of healthy people. *J Phys Ther Sci*. 25(12): 1565-8.
- Al-Barzinjy N, Rasool MT, Al-Dabbagh TQ. (2009). Islamic praying and osteoarthritis changes of weight bearing joints. *Duhok Medical*. 3(1): 33-44.
- Al-Ghazal SK (2006). *Medical Miracles of the Qur'an*. Leicestershire: The Islamic Foundation.
- Al-Kandari YY. (2003). Religiosity and its relation to blood pressure among selected Kuwaitis. *J Biosoc Sci*. 35(3): 463-72.
- Chamsi-Pasha M, Chamsi-Pasha H. (2021). A review of the literature on the health benefits of Salat (Islamic prayer). *Med J Malaysia*. 76(1):93-97.
- Chamsi-Pasha, H. (2013). Islam and the cardiovascular patient – pragmatism in practice. *Br J Cardiol*. 20(3): 1-2.
- Chokkhanchitchai S, Tangarunsanti T, Jaovisidha S ve ark. (2010). The effect of religious practice on the prevalence of knee osteoarthritis. *Clin Rheumatol*. 29(1): 39-44.

- Doufesh H, Faisal T, Lim KS, Ibrahim F. (2012). EEG spectral analysis on Muslim prayers. *Appl. Psychophysiol Biofeedback*. 37(1): 11-8.
- Doufesh H, Ibrahim F, Ismail NA, Ahmad WAW. (2013). Assessment of heart rates and blood pressure in different salat positions. *J Physical Therapy Sci*. 25: 211-4.
- Doufesh H, Ibrahim F, Ismail NA, Wan Ahmad WA. (2014). Effect of Muslim prayer (salat) on α electroencephalography and its relationship with autonomic nervous system activity. *J Altern Complement Med*. 20 (7): 558-62.
- Doufesh H, Ibrahim F, Safari M. (2016). Effects of Muslims praying (salat) on EEG gamma activity. *Complement Ther Clin Pract*. 24: 6-10.
- Ghous M, Malik AN. (2016). Health benefits of salat (prayer); neurological rehabilitation. *Professional Med J*. 23(8): 887-88.
- Ibrahim F, Ahmad SA, Woo PJ, Abas WABW. (2012). Biomechanical response of the upper body during prostration in Salat and the child's pose: a preliminary study. *J Physical Therapy Sci*. 24:1021-4.
- Imamoglu O. (2016). Benefits of prayer as a physical activity. *International Journal of Science Culture and Sport*. (IntJSCS) (SI 1): 306-318.
- Inzelberg R, Afgin AE, Massarwa M ve ark. (2013). Schechtman E, Israeli-Korn SD, Strugatsky R et al. Prayer at midlife is associated with reduced risk of cognitive decline in Arabic women. *Curr Alzheimer Res*. 10(3): 340-6.
- Irmak MK, Korkmaz A, Eroglu O. (2004). Selective brain cooling seems to be a mechanism leading to human craniofacial diversity observed in different geographical regions. *Med Hypotheses*. 63: 974-9.
- Irmak MK. (2014). Medical aspects of ablution and prayer. *J Exp Integr Med*. 4(2):143.
- Levin JS. (1996). How religion influences morbidity and health: reflections on natural history, salutogenesis and host resistance. *Soc Sci Med*. 43: 849-64.
- Levine GN, Lange RA, Bairey-Merz CN ve ark. (2017). Davidson RJ, Jamerson K, Mehta PK et al. American Heart Association Council on Clinical Cardiology; Council on Cardiovascular and Stroke Nursing; and Council on Hypertension. Meditation and Cardiovascular Risk Reduction: A Scientific Statement from the American Heart Association. *J Am Heart Assoc*. 6(10): e002218.

- Majeed A. (2016). Salat offset the negative health effect of stress. *Inter J Adv Res.* 4(2): 339-43.
- Mueller PS, Plevak DJ, Rummans TA. (2001). Religious involvement, spirituality, and medicine: implications for clinical practice. *Mayo Clin Proc.* 76(12): 1225-35.
- Osama M, Malik RJ. (2019). Salat (Muslim prayer) as a therapeutic exercise. *J Pak Med Assoc.* 69(3): 399-404.
- Rabbi MF, Ghazali KH, Mohd II ve ark. (2018). Alqahtani M, Altwijri O, Ahamed NU. Investigation of the EMG activity of erector spinae and trapezius muscles during Islamic prayer (Salat). *J Back Musculoskelet Rehabil.* 31(6): 1097-104.
- Reza MF, Urakami Y, Mano Y. (2002). Evaluation of a new physical exercise taken from salat (prayer) as a short-duration and frequent physical activity in the rehabilitation of geriatric and disabled patients. *Ann Saudi Med.* 22(3-4): 177-80.
- Safee MKM, Abas WABW, Ibrahim F, Abu Osman NA, Salahuddin MHR. (2012). Electromyographic activity of the lower limb muscles during salat and specific exercises. *J Physical Therapy Sci.* 24: 549-52.
- Saniotis A. (2018). Understanding mind/body medicine from muslim religious practices of salat and dhikr. *J Relig Health.* 57(3): 849-57.
- Sayeed SA, Prakash A. (2013). The Islamic prayer (Salah>Namaaz) and yoga togetherness in mental health. *Indian J Psychiatry.* 55: 224-30.
- Strawbridge WJ, Cohen RD, Shema SJ, Kaplan GA. (1997). Frequent attendance at religious services and mortality over 28 years. *Am J Public Health.* 87: 957-61.
- Yilmaz S, Kart-Köseoglu H, Guler O, Yucel E. (2008). Effect of prayer on osteoarthritis and osteoporosis. *Rheumatol Int.* 28(5): 429-3.
- Yucel S. (2007). The effects of prayer on Muslim patients' well-being. Boston University School of Theology. <https://hdl.handle.net/2144/40> Erişim: 20.02.2023

Türkiye A Milli Futbol Takımının 2022-2023 UEFA Uluslar C Ligi 1. Grupta Attığı Gollerin Farklı Parametreler Açısından İncelenmesi

Mehmet Ali Armağan AĞYOL¹, İsmet ÇİNAN²

ÖZET

Amaç: Bu Yapılan araştırma ile Türkiye A Milli Futbol Takımının 2022-2023 UEFA Uluslar C Ligi 1. Grupta oynadığı 6 müsabaka sonucu attığı gollerin farklı parametreler açısından incelenmesi amaçlanmıştır.

Yöntem: Araştırma doğrultusunda Türkiye A Milli Futbol Takımına ait verilerin elde edilebilmesi amacıyla UEFA'nın resmi internet sitesinde yer alan UEFA Uluslar Liginde mücadele eden Türkiye A Milli Futbol Takımına ait verilerden faydalanılmıştır. Ayrıca araştırmacılar tarafından kriter tabloları oluşturularak Türkiye A Milli Futbol Takımının UEFA Uluslar Liginde oynadığı 6 müsabaka sonucu attığı goller tek tek incelenmiştir. Araştırma sonucu ulaşılan veri analizleri SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) 26.00 paket programı kullanılarak gerçekleştirilmiştir.

Bulgular: Araştırma sonuçlarına göre, Türkiye A Milli Futbol Takımının 2022-2023 UEFA Uluslar C Ligi 1. Grupta oynadığı 6 müsabaka sonucu attığı gollerin büyük çoğunluğunu; 76-90. dakikalar içerisinde, pas yapmadan, karşılaşmaların ikinci devresinde, akan oyun içerisinde, ceza sahası içinden ve kalenin sol tarafından attığı saptanmıştır.

Sonuç: Araştırma sonucunda Türkiye A Milli Futbol Takımının 2022-2023 UEFA Uluslar C Ligi 1. Grupta oynadığı 6 müsabaka sonucu attığı gollerin büyük çoğunlukla forvet oyuncuları tarafından atıldığı, asist yapan futbolcuların büyük çoğunlukla forvet oyuncuları olduğu, gollerin büyük çoğunluğunun karşılaşmaların ilk on birde başlayan, çoğunlukla yurtdışında oynayan futbolcular tarafından atıldığı ve asist yapan futbolcuların büyük çoğunlukla yurt dışında oynayan futbolcular olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: UEFA Uluslar Ligi, Türkiye A Milli Futbol Takımı, Maç analizi, Gol analizi

ABSTRACT

Investigation of Goals Scored by Turkey A National Football Team in 2022-2023 UEFA Nations C League 1st Group in Terms of Different Parameters

Purpose: With the research, it is aimed to examine the goals scored by the Turkey A National Football Team in the result of six matches played in the 2022-2023 UEFA Nations C League 1st Group in terms of different parameters.

Methods: In order to obtain the data of the Turkish National Football Team in line with the research, the data of the Turkish National Football Team competing in the UEFA Nations League on the official website of UEFA were used. In addition, the criteria tables were created by the researchers and the goals scored by the Turkish National Football Team as a result of six matches played in the UEFA Nations League were examined one by one. The data analyzes obtained as a result of the research were carried out using the SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) twenty-six (26.00) package program.

Results: According to the results of the research, the majority of the goals scored by the Turkey A National Football Team as a result of six matches played in the 2022-2023 UEFA Nations C League 1st Group; seventy six- ninety (76-90). It was determined that he scored

¹Kafkas Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı. Mail: mehmetaliarmaganagyal@hotmail.com. ORCID: 0000-0001-8350-5853

²Kafkas Üniversitesi, Sarıkamış Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu. Mail: ismetcinan1981@gmail.com. ORCID: 0000-0002-7403-5084

within minutes, without passing, in the second half of the matches, in the flowing game, from inside the penalty area and from the left side of the goal.

Conclusion: As a result of the research, the goals scored by the Turkey A National Football Team in the 6 matches played in the 2022-2023 UEFA Nations C League 1st Group were mostly scored by the strikers, the assisting players were mostly strikers, the majority of the goals started in the first eleven, It has been determined that the football players who play abroad are mostly kicked out by the football players who play abroad and the football players who assist are mostly the players who play abroad.

Keywords: UEFA Nations League, Turkey National Football Team, Match Analysis, Goal Analysis.

GİRİŞ

UEFA Uluslar Ligi 2018 yılından itibaren UEFA tarafından, UEFA'ya bağlı bulunan 55 üye ülke futbol millî takımları arasında düzenlenen uluslararası bir futbol turnuvasıdır.

UEFA Uluslar Ligi, ilk olarak FIFA'nın 2018 yılında düzenlemiş olduğu 2018 FIFA Dünya Kupasından sonra, 2018 Eylül ayından itibaren oynanmaya başlamıştır. UEFA Uluslar Ligi, FIFA'nın uluslararası maç takvimi programı içerisinde ülkelerin birbirleri ile oynamış oldukları dostluk müsabakalarının yerine oynanmaya başlanmıştır.

UEFA Uluslar Liginde düzenlenen ilk turnuvasına katılacak 55 takım UEFA'nın 2017 yılı millî takımlar sıralamasına göre belirlenmiştir. Bu sıralamaya göre 12 takım A ve B liglerinde, 15 takım C liginde ve 16 takım D liginde olacak şekilde UEFA Uluslar Ligi dört farklı lige ayrılmıştır. Oluşturulan lig ayrıca kendi içerisinde üçerli ve dörderli takımlardan oluşturulan 4 gruba ayrılmıştır.

UEFA Uluslar Ligi'nin en üst ligi olan A Liginde gruplarında birinci olan takımlar haziran ayı içerisinde UEFA Uluslar Ligi'nde şampiyon olabilmek amacıyla karşı karşıya gelmişlerdir. Final karşılaşmaları tek maçlı eleme sistemine göre oynanmıştır. Final karşılaşmaları kura sonucu belirlenerek, iki yarı final, üçüncülük ve final karşılaşmalarından oluşmuştur. Ayrıca yarı finalist olarak 4 ev sahibi ülke ise finallerde yer almıştır.

UEFA tarafından UEFA Uluslar Liginde bir alt gruba düşme ayrıca bir üst gruba yükselme sistemi uygulanmaktadır. Uluslar Ligde alt liglerde mücadele eden gruplarında birinci olan takımlar bir üst lige çıkarken, D ligi haricindeki gruplarda son sıralarda yer alan takımlar ise bir alt lige düşmektedir. Oluşturan gruplardaki takım sayılarının farklılık göstermesi nedeniyle C liginde bulunan grubun en kötü üçüncü takımı D ligine düşmektedir.

UEFA Uluslar Ligi'nde 2022-2023 sezonu Uluslar Ligi'nin 3. sezonu olarak oynanmıştır. 2022-2023 UEFA Uluslar Ligi'nin grup aşaması karşılaşmaları 2 Haziran 2022 tarihinde oynanmaya başlarken 27 Eylül 2022 tarihinde ise sona ermiştir. UEFA Uluslar

Ligi'nde final etabı karşılaşmalarının ise 14-18 Haziran 2023 tarihleri içerisinde oynanacağı açıklanmıştır. UEFA Uluslar Liginde B, C ve D liglerinde oynanan karşılaşmalar sonucu gruplarında birinci olan milli takımlar, üst lige yükselmişlerdir. A ile B liglerinde oynanan karşılaşmalar sonucu gruplarını son sırada tamamlayan takımlar bir alt lige düşürülmüştür. Oynanan karşılaşmalar sonucu C Ligi'nde gruplarında son sırayı alan dört takımın 2024 Mart ayında birbirleriyle karşılaşacakları play-out karşılaşmaları sonucunda, C Ligine devam edecek ve D Ligine düşecek iki takım belirlenecektir.

2022-2023 UEFA Uluslar Liginde A, B ve C Ligleri on altı takımından oluşurken, D Ligi ise yedi takımından oluşmuştur. A, B ve C Ligleri dörderli dört gruptan oluşurken D Ligi ise bir tane dördü ve bir tane üçlü olmak üzere iki gruptan oluşmuştur. 2022-2023 UEFA Uluslar Liginin oluşumunda takımların 2020-2021 UEFA Uluslar Ligindeki genel sıralaması kullanılmıştır. UEFA Uluslar Liginde şampiyon olacak takımı belirlemek için oynanan karşılaşmalar sonucunda A Liginde gruplarını birincisi bitiren takımlar arasında final karşılaşmaları oynanacaktır. Oynanacak finallere ev sahipliğini, A Liginde gruplarını birinci bitiren takımlar içerisinde belirlenecek bir takım tarafından gerçekleştirilecektir.

UEFA Uluslar Liginde 2022-2023 sezonunda oynanacak olan lig aşaması müsabakaların kura çekimi, İsviçre'nin Nyon kentinde bulunan UEFA'nın idari merkezinde gerçekleştirilmiştir. Kura çekiminde milli takımlar, 2020-2021 sezonunda UEFA Uluslar Ligi'nde oynanan maçlar sonucunda aldıkları puanlar ve elde etmiş oldukları derecelere göre farklı torbalarda yer almışlardır.

Türkiye A Milli Futbol Takımı bulunduğu kategoride 1. torbada yer almıştır. Gerçekleştirilen kura çekimi sonucunda Türkiye Faroe Adaları, Litvanya ve Lüksemburg ile eşleşerek C Liginde 1. Grupta yerini almıştır. Türkiye A Milli Futbol Takımı oynanan karşılaşmalar sonucunda C Ligi 1. grubu lider bitirerek B Ligine yükselmeye hak kazanmıştır.

Araştırmanın Önemi

Araştırmada Türkiye A Milli Futbol Takımının 2022-2023 UEFA Uluslar C Ligi 1. Grupta attığı gollerin farklı parametreler açısından incelenerek, ileride yapılacak olan UEFA Uluslar Ligi çalışmalarında yol gösterici bilgiler sunulması hedeflenmektedir.

Araştırmanın Amacı

Araştırmada Türkiye A Milli Futbol Takımının 2022-2023 UEFA Uluslar C Ligi 1. Grupta attığı gollerin farklı parametreler açısından incelenmesi hedeflenmektedir.

YÖNTEM

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni, Türkiye A Milli Futbol Takımının 2022-2023 UEFA Uluslar C Ligi 1. Grupta oynadığı 6 karşılaşma sonucunda atılmış olduğu gollerden oluşmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise Türkiye A Milli Futbol Takımının 2022-2023 UEFA Uluslar C Ligi 1. Grupta oynadığı 6 karşılaşma sonucu atılmış olduğu 18 gol oluşturmaktadır.

Veri Toplama Yöntemi

Araştırma verilerinin elde edilmesi için UEFA'nın resmi internet sitesinde yer alan UEFA Uluslar Liginde mücadele eden Türkiye A Milli Futbol Takımına ait verilerden yararlanılmıştır. Ayrıca araştırmacılar tarafından 2022-2023 UEFA Uluslar Liginde mücadele eden Türkiye A Milli Futbol Takımının oynamış olduğu 6 karşılaşmada attığı goller teker teker incelenmiştir.

İstatistiksel Analiz

Araştırma sonucu ulaşılan veri analizleri için, SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) 26.00 paket programı kullanılmıştır. Ulaşılan verilerin analizi aşamasında frekans analizi tekniğinden faydalanılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen veriler için tablolar oluşturulmuş ayrıca araştırmadaki durum açıklanmaya çalışılmıştır.

Araştırmanın Etik Yönü

Yapılan araştırmaya Kafkas Üniversitesine bağlı bulunan Kafkas Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi tarafından verilen Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurul'un (Sayı: 81829502.903/49 ve Tarih: 17.03.2023) yazılı izni alınarak başlanmıştır.

BULGULAR

Tablo 1'de ulaşılan sonuçlara göre, Türkiye A Milli Futbol Takımının 2022-2023 UEFA Uluslar C Ligi 1. Grupta attığı gollerin atılma zamanları incelendiğinde, Türkiye A Milli Futbol Takımının attığı gollerin 76-90. dakikalar içerisinde %38,88'ini, 31-45. dakikalar içerisinde %22,22'sini, 45-60. dakikalar içerisinde %16,67'sini, 1-15. dakikalar içerisinde %11,11'ini, 16-30. ve 61-75. dakikalar içerisinde ise %5,56'sını attığı saptanmıştır. Ayrıca ilk yarının uzatma dakikaları ile 61-75. dakikalar içerisinde Türkiye A Milli Futbol Takımı tarafından gol atılmadığı saptanmıştır.

Tablo 1. Türkiye A Milli Futbol Takımının 2022-2023 UEFA Uluslar C Ligi 1. Grupta Attığı Gollerin Atılma Zamanları

	Atılan Gol (f)	Yüzde (%)
1-15. dakikalar içerisinde	2	11,11
16-30. dakikalar içerisinde	1	5,56
31-45. dakikalar içerisinde	4	22,22
45+	-	-
45-60. dakikalar içerisinde	3	16,67
61-75. dakikalar içerisinde	-	-
76-90. dakikalar içerisinde	7	38,88
90+	1	5,56
Toplam	18	100

Tablo 2’de ulaşılan sonuçlara göre, Türkiye A Milli Futbol Takımının 2022-2023 UEFA Uluslar C Ligi 1. Grupta attığı gollerdeki pas sayıları incelendiğinde, Türkiye A Milli Futbol Takımının attığı gollerin %27,78’inin 7’den fazla pas, %33,33’ünü pas yapılmadan, %16,66’sını tek pas, %11,11’inin 3 pas ve %5,56’sını ise 2 ve 5 pas sonucu attığı saptanmıştır.

Tablo 2. Türkiye A Milli Futbol Takımının 2022-2023 UEFA Uluslar C Ligi 1. Grupta Attığı Gollerdeki Pas Sayıları

	Atılan Gol (f)	Yüzde (%)
0 pas	6	33,33
1 pas	3	16,66
2 pas	1	5,56
3 pas	2	11,11
5 pas	1	5,56
7+ pas	5	27,78
Toplam	18	100

Tablo 3. Türkiye A Milli Futbol Takımının 2022-2023 UEFA Uluslar C Ligi 1. Grupta Attığı

	Atılan Gol (f)	Yüzde (%)
İlk Devre	7	38,89
İkinci Devre	11	61,11
Toplam	18	100

Gollerin Devre Dağılımı

Tablo 3’te ulaşılan sonuçlara göre, Türkiye A Milli Futbol Takımının 2022-2023 UEFA Uluslar C Ligi 1. Grupta attığı gollerin devrelere göre dağılımı incelendiğinde, Türkiye

A Milli Futbol Takımının attığı gollerin, %61,11'ini ikinci devre ve %38,89'unu ise ilk devre attığı saptanmıştır.

Tablo 4. Türkiye A Milli Futbol Takımının 2022-2023 UEFA Uluslar C Ligi 1. Grupta Attığı Gollerin Oyun Stiline Göre Dağılımı

	Atılan Gol (f)	Yüzde (%)
Akan Oyunda Atılan Gol	13	72,22
Duran Toplardan Atılan Gol	5	27,78
Toplam	18	100

Tablo 4'te ulaşılan sonuçlara göre, Türkiye A Milli Futbol Takımının 2022-2023 UEFA Uluslar C Ligi 1. Grupta attığı gollerin atılma zamanları incelendiğinde, Türkiye A Milli Futbol Takımının attığı gollerin, %72,22'sini akan oyunda ve %27,78'ini ise duran toplar sonucu attığı saptanmıştır.

Tablo 5. Türkiye A Milli Futbol Takımının 2022-2023 UEFA Uluslar C Ligi 1. Grupta Attığı Gollerin Vuruş Alanları

	Atılan Gol (f)	Yüzde (%)
Ceza sahası İçi	16	88,89
Ceza sahası Dışı	2	11,11
Toplam	18	100

Tablo 5'te ulaşılan sonuçlara göre, Türkiye A Milli Futbol Takımının 2022-2023 UEFA Uluslar C Ligi 1. Grupta attığı gollerin vuruş alanları incelendiğinde, Türkiye A Milli Futbol Takımının attığı gollerin, %88,89'unu ceza sahası içinden ve %11,11'ini ise ceza sahası dışından attığı saptanmıştır.

Tablo 6. Türkiye A Milli Futbol Takımının 2022-2023 UEFA Uluslar C Ligi 1. Grupta Attığı Gollerin Kaleye Göre Vuruş Yönleri

	Atılan Gol (f)	Yüzde (%)
Sol Taraf	9	50,00
Sağ Taraf	5	27,78
Orta	4	22,22
Toplam	18	100

Tablo 6'da ulaşılan sonuçlara göre, Türkiye A Milli Futbol Takımının 2022-2023 UEFA Uluslar C Ligi 1. Grupta attığı gollerin kaleye göre vuruş yönleri incelendiğinde, Türkiye A Milli Futbol Takımının attığı gollerin, %50,00'sini kalenin sol tarafından,

%27,78'ini kalenin sağ tarafından ve %22,22'sini ise kalenin orta tarafından attığı saptanmıştır.

Tablo 7. Türkiye A Milli Futbol Takımının 2022-2023 UEFA Uluslar C Ligi 1. Grupta Attığı Gollerde Gol Atan Futbolcuların Oynadığı Pozisyonlar

	Atılan Gol (f)	Yüzde (%)
Forvet	10	55,56
Defans	4	22,22
Orta Saha	3	16,67
Kendi Kalesine	1	5,55
Toplam	18	100

Tablo 7'de ulaşılan sonuçlara göre, Türkiye A Milli Futbol Takımının 2022-2023 UEFA Uluslar C Ligi 1. Grupta attığı gollerde gol atan futbolcuların oynadığı pozisyonlar incelendiğinde, Türkiye A Milli Futbol Takımının attığı gollerin, %55,56'sının forvet, %22,22'sinin defans, %16,67'sinin orta saha ve %5,55'inin ise rakipler tarafından kendi kalelerine atıldığı saptanmıştır.

Tablo 8. Türkiye A Milli Futbol Takımının 2022-2023 UEFA Uluslar C Ligi 1. Grupta Attığı Gollerde Asist Yapan Futbolcuların Mevkileri

	Atılan Gol (f)	Yüzde (%)
Forvet	9	50,00
Orta Saha	4	22,22
Asist Olmadan Atılan Goller	3	16,67
Defans	2	11,11
Toplam	18	100

Tablo 8'de ulaşılan sonuçlara göre, Türkiye A Milli Futbol Takımının 2022-2023 UEFA Uluslar C Ligi 1. Grupta attığı gollerde gol pası veren futbolcuların oynadığı pozisyonlar incelendiğinde, Türkiye A Milli Futbol Takımının attığı gollerde gol pası veren futbolcuların, %50,00'sinin forvet, %22,22'sinin orta saha ve %11,11'inin defans oyuncuları olduğu saptanmıştır. Ayrıca atılan gollerin %16,67'sinin ise asist olmadan atılan goller olduğu saptanmıştır.

Tablo 9. Türkiye A Milli Futbol Takımının 2022-2023 UEFA Uluslar C Ligi 1. Grupta Attığı Gollerde Gol Atan Futbolcuların İlk 11 ya da Sonradan Oyuna Dahil Olmaları

	Atılan Gol (f)	Yüzde (%)
İlk 11	11	61,11
Sonradan Oyuna Giren	6	33,33
Kendi Kalesine	1	5,56
Toplam	18	100

Tablo 9’da ulaşılan sonuçlara göre, Türkiye A Milli Futbol Takımının 2022-2023 UEFA Uluslar C Ligi 1. Grupta attığı gollerde gol atan futbolcuların karşılaşmalara ilk 11’de başlayan ve karşılaşmalarda sonradan oyuna girme durumları incelendiğinde, Türkiye A Milli Futbol Takımının attığı gollerin, %61,11’inin karşılaşmalara ilk 11 başlayan, %33,33’ünün ise karşılaşmalarda sonradan oyuna giren futbolcular tarafından atıldığı saptanmıştır. Ayrıca atılan gollerin %5,56’sının ise rakipler tarafından kendi kalelerine atıldığı saptanmıştır.

Tablo 10. Türkiye A Milli Futbol Takımının 2022-2023 UEFA Uluslar C Ligi 1. Grupta

	Atılan Gol (f)	Yüzde (%)
Yurt Dışında Oynayan Futbolcu	10	55,55
Yurt İçinde Oynayan Futbolcu	7	38,89
Kendi Kalesine	1	5,56
Toplam	18	100

Oynadığı Maçlarda Yurt Dışında ve Yurt İçinde Oynayan Futbolcuların Attıkları Gol Sayıları

Tablo 10’da ulaşılan sonuçlara göre, Türkiye A Milli Futbol Takımının 2022-2023 UEFA Uluslar C Ligi 1. Grupta oynadığı maçlarda yurt dışında ve yurt içinde oynayan futbolcuların attıkları gol sayıları incelendiğinde, Türkiye A Milli Futbol Takımının attığı gollerin, %55,55’inin yurt dışında oynayan, %38,89’unun ise yurt içinde oynayan futbolcular tarafından atıldığı saptanmıştır. Ayrıca atılan gollerin %5,56’sının ise rakip futbolcular tarafından kendi kalelerine atıldığı saptanmıştır.

Tablo 11’de ulaşılan sonuçlara göre, Türkiye A Milli Futbol Takımının 2022-2023 UEFA Uluslar C Ligi 1. Grupta oynadığı maçlarda yurt dışında ve yurt içinde oynayan futbolcuların yapmış oldukları asist sayıları incelendiğinde, Türkiye A Milli Futbol Takımının attığı gollerde asist yapan futbolcuların, %50,00’sinin yurt dışında oynayan, %22,22’sinin ise yurt içinde oynayan futbolcular olduğu saptanmıştır. Ayrıca atılan gollerin %22,22’sinin asist olmadan atılan goller olduğu ve %5,56’sının ise rakip futbolcular tarafından kendi kalelerine atıldığı saptanmıştır.

Tablo 11. Türkiye A Milli Futbol Takımının 2022-2023 UEFA Uluslar C Ligi 1. Grupta Oynadığı Maçlarda Yurt Dışında ve Yurt İçinde Oynayan Futbolcuların Yapmış Oldukları

	Atılan Gol (f)	Yüzde (%)
Yurt Dışında Oynayan Futbolcu	9	50,00
Yurt İçinde Oynayan Futbolcu	4	22,22
Asist Olmadan Atılan	4	22,22
Kendi Kalesine	1	5,56
Toplam	18	100

Asist Sayıları

TARTIŞMA ve SONUÇ

Yapılan frekans analizi sonuçlarına göre, Türkiye A Milli Futbol Takımının 2022-2023 UEFA Uluslar C Ligi 1. Grupta attığı gollerin atılma zamanları incelendiğinde, Türkiye A Milli Futbol Takımının attığı gollerin 76-90. dakikalar içerisinde %38,88'ini, 31-45. dakikalar içerisinde %22,22'sini, 45-60. dakikalar içerisinde %16,67'sini, 1-15. dakikalar içerisinde %11,11'ini, 16-30. ve 61-75. dakikalar içerisinde ise %5,56'sını attığı saptanmıştır. Ayrıca ilk yarının uzatma dakikaları ile 61-75. dakikalar içerisinde Türkiye A Milli Futbol Takımının gol atamadığı saptanmıştır.

Çobanoğlu ve Terekli (2018), tarafından EURO 2016 Avrupa Futbol Şampiyonası sırasında atılmış olan gollerin analizi üzerine bir çalışma yapılmıştır. Yapılan bu çalışma incelendiğinde EURO 2016 Avrupa Futbol Şampiyonası sırasında atılmış olan gollerin %61,02'sinin karşılaşmaların 2. devresinde atıldığı, ayrıca atılan 18 golün ise 76-90. dakikalar içerisinde atıldığı saptanmıştır.

Cerrah ve ark. (2016), tarafından Türkiye Süper Liginde 5 sezon süresince duran toplardan kaydedilen goller üzerine bir çalışma yapılmıştır. Yapılan bu çalışma incelendiğinde Türkiye Süper Liginde atılan 1,020 gol incelenmiş ve atılan gollerin %28,22'sinin uzatma dakikaları da dâhil olmak üzere 76-90. dakikalar içerisinde atıldığını saptanmıştır.

Durlik ve Bieniek (2014), tarafından İngiltere Premier Lig'inde atılan gollerle ilgili bir çalışma yapılmıştır. Yapılan bu çalışmaya bakıldığında İngiltere Premier Lig'inde atılan 942 golden %25'inin 76-90. dakikalar içerisinde atıldığı saptanmıştır.

Göral ve Saygın (2012), tarafından Türkiye 1. Lig'inde mücadele eden bir futbol takımının sezon performansının incelenmesi üzerine bir çalışma yapılmıştır. Yapılan bu

çalışma incelendiğinde araştırmaya konu olan birinci lig takımının attığı gollerin %25.05'ini 76-90. dakikalar içerisinde attığı saptanmıştır.

Çobanoğlu ve Terekli (2018), Cerrah ve ark. (2016), Durluk ve Bieniek (2014), Göral ve Saygın (2012) tarafından yapılan çalışmalar yaptığımız çalışmayı destekler niteliktedir. Yapılan çalışmalara bakıldığında atılmış olan gollerin 76-90. dakikalar içerisinde atıldığı görülmektedir.

Yapılan frekans analizi sonuçlarına göre, Türkiye A Milli Futbol Takımının 2022-2023 UEFA Uluslar C Ligi 1. Grupta attığı gollerdeki pas sayıları incelendiğinde, Türkiye A Milli Futbol Takımının attığı gollerin %33,33'ünü pas yapılmadan, %27,78'inin 7'den fazla pas, %16,66'sını tek pas, %11,11'inin 3 pas ve %5,56'sını ise 2 ve 5 pas sonucu attığı saptanmıştır.

Demir (2022), tarafından 2019-2020 Futbol Sezonunda Avrupa'daki üç ligde atılan Goller üzerine bir çalışma yapılmıştır. Yapılan bu çalışma incelendiğinde Türkiye Süper Ligi'nde atılan gollerin %63,67'sinin 1 temas ile gerçekleştiği, %19,20'sinin 2 temas ile gerçekleştiği ve %17,13'ünün 3 ve üzeri temas ile gerçekleştiği saptanmıştır. İngiltere Premier Ligi'nde atılan gollerin %59,16'sının 1 temas ile gerçekleştiği, %18,87'sinin 2 temas ile gerçekleştiği ve %21,98'inin 3 ve üzeri temas ile gerçekleştiği saptanmıştır. İspanya La Liga'da atılan gollerin %64,38'inin 1 temas ile gerçekleştiği, %19,79'unun 2 temas ile gerçekleştiği ve %15,83'ünün 3 ve üzeri temas ile gerçekleştiği saptanmıştır.

Yolgörmez (2018), tarafından Türkiye Futbol Süper Ligi'nde atılan goller üzerine bir çalışma yapılmıştır. Yapılan bu çalışma incelendiğinde 2016-2017 Sezonu Türkiye Süper Ligi'nde atılan gollerin 1 temas ile %56,5'inin, 2 temas ile %23'ünün, 3 ve üstü temas ile %20,5'inin atıldığı saptanmıştır.

Demir (2022) ve Yolgörmez (2018), tarafından yapılmış olan çalışmalar ile yapmış olduğumuz çalışmayla farklılıklar göstermektedir. Demir (2022) ve Yolgörmez (2018), tarafından yapılan çalışmalarda atılan gollerin çoğunlukla 1 temas sonucu atıldığı görülürken, bizim yaptığımız çalışmada atılan gollerin çoğunlukla temas olmadan atıldığı görülmektedir.

Yapılan frekans analizi sonuçlarına göre, Türkiye A Milli Futbol Takımının 2022-2023 UEFA Uluslar C Ligi 1. Grupta attığı gollerin devrelere göre dağılımı incelendiğinde, Türkiye A Milli Futbol Takımının attığı gollerin, %61,11'ini ikinci devre ve %38,89'unu ise ilk devre attığı saptanmıştır.

Demir (2022), tarafından 2019-2020 futbol sezonunda Avrupa'daki üç ligde atılan gollerin incelenmesi üzerine bir çalışma yapmıştır. Yapılan bu çalışma incelendiğinde Türkiye Süper Ligi'nde atılan gollerin %41,83'ünün ilk devre, %58,17'sinin ikinci devre atıldığı, İngiltere Premier Ligi'nde atılan gollerin %45,94'ünün ilk devre, %54,06'sının ikinci devre atıldığı, İspanya La Liga'da atılan gollerin %42,46'sının ilk devre, %57,54'ünün ise ikinci devre atıldığı saptanmıştır.

Njororai (2014), tarafından FIFA, UEFA turnuvalarında ve Avrupa ve Güney Amerika futbol liglerinde atılan goller üzerine bir çalışma yapmıştır. Yapılan bu çalışma incelendiğinde tüm şampiyonalar ve liglerde atılan gollerin %43,8'inin ilk devrede ve %56,2'sinin ise ikinci devrede atıldığını saptanmıştır.

Alberti ve ark. (2013), tarafından Avrupa liglerinde atılan goller üzerine bir çalışma yapılmıştır. Yapılan bu çalışma incelendiğinde La Liga, Ligue 1, Premier Lig ve Serie A'da oynanan 4560 karşılaşma sonucu atılan toplam 10,885 golün %55,10'unun karşılaşmaların 2. devresinde ve %44,90'inin ise karşılaşmaların ilk devresinde atıldığı saptanmıştır.

Demir (2022), Njororai (2014) ve Alberti ve ark. (2013), tarafından yapılan çalışmalar yaptığımız çalışmayı destekler niteliktedir. Yapılan çalışmalara bakıldığında atılmış olan gollerin karşılaşmaların ikinci devresinde atıldığı görülmektedir.

Yapılan frekans analizi sonuçlarına göre, Türkiye A Milli Futbol Takımının 2022-2023 UEFA Uluslar C Ligi 1. Grupta attığı gollerin atılma zamanları incelendiğinde, Türkiye A Milli Futbol Takımının attığı gollerin, %72,22'sini akan oyunda ve %27,78'ini ise duran toplar sonucu attığı saptanmıştır.

Tokul (2017), tarafından Euro 2016 Avrupa Futbol Şampiyonasına katılan takımların attığı goller üzerine bir çalışma yapmıştır. Yapılan bu çalışmaya incelendiğinde Euro 2016 Avrupa Futbol Şampiyonası süresince atılan gollerin %58,33'nün akan oyunda, %38,98'nin duran toplar sonucu ve %2,78'nin ise rakipler tarafından kendi kalelerin atıldığı saptanmıştır.

Njororai (2013), tarafından FIFA 2010 Dünya Kupasında atılan goller üzerine bir çalışma yapılmıştır. Yapılan bu çalışma incelendiğinde FIFA 2010 Dünya Kupasında atılan gollerin %75,86'sının akan oyunda ve %24,14'ünün ise duran top organizasyonları ile atıldığı saptanmıştır.

Tokul (2017) ve Njororai (2013), tarafından yapılan çalışmalar yaptığımız çalışmayı destekler niteliktedir. Yapılan çalışmalara bakıldığında atılan gollerin çoğunluğunun akan oyun içerisinde atıldığı görülmektedir.

Yapılan frekans analizi sonuçlarına göre, Türkiye A Milli Futbol Takımının 2022-2023 UEFA Uluslar C Ligi 1. Grupta attığı gollerin vuruş alanları incelendiğinde, Türkiye A Milli Futbol Takımının attığı gollerin, %88,89'unu ceza sahası içinden ve %11,11'ini ise ceza sahası dışından attığı saptanmıştır.

Yavuz (2021), tarafından Avrupa'nın değişik liglerinde oynanan karşılaşmalarda atılan goller üzerine bir çalışma yapmıştır. Yapılan bu çalışma incelendiğinde İngiltere Premier Ligi'nde 196 karşılaşmada atılan gollerin %85,30'unun ceza sahası dışından ve %14,70'inin ise ceza sahası içinden atılan goller olduğu saptanmıştır. Almanya Bundesliga'da 65 karşılaşmada atılan gollerin %84,2'sinin ceza sahası içerisinden ve %15,8'inin ise ceza sahası dışından atıldığı saptanmıştır.

Çobanoğlu ve Terekli (2018), tarafından EURO 2016 Avrupa Futbol Şampiyonasında atılan goller üzerine bir çalışma yapılmıştır. Yapılan bu çalışma incelendiğinde EURO 2016 Avrupa Futbol Şampiyonasında atılmış olan gollerin %83,30'unun ceza sahası içerisinden ve %16,70'inin ise ceza sahası dışından atıldığı saptanmıştır.

Armatas ve Yiannakos (2010), tarafından FIFA 2006 Dünya Kupasına katılmış olan takımların atmış oldukları goller üzerine bir çalışma yapılmıştır. Yapılan bu çalışma incelendiğinde 2006 Dünya Kupasında atılan gollerin %51,3'ünün ceza sahası içerisinden, %32,17'sinin kale alanı içerisinden ve %16,52'sinin ise ceza sahası dışından atıldığı saptanmıştır.

Yavuz (2021), Çobanoğlu ve Terekli (2018) ve Armatas ve Yiannakos (2010), tarafından yapılan çalışmalar yaptığımız çalışmayı destekler niteliktedir. Yapılan çalışmalara bakıldığında atılan gollerin çoğunluğunun ceza sahası içerisinden atıldığı görülmektedir.

Yapılan frekans analizi sonuçlarına göre, Türkiye A Milli Futbol Takımının 2022-2023 UEFA Uluslar C Ligi 1. Grupta attığı gollerin kaleye göre vuruş yönleri incelendiğinde, Türkiye A Milli Futbol Takımının attığı gollerin, %50,00'sini kalenin sol tarafından, %27,78'ini kalenin sağ tarafından ve %22,22'sini ise kalenin orta tarafından attığı saptanmıştır.

İmamoğlu, Çebi, Kılıçgil, (2007), tarafından FIFA 2006 Dünya Kupasında atılan goller üzerine bir çalışma yapılmıştır. Yapılan çalışma incelendiğinde FIFA 2006 Dünya Kupası sırasında atılmış olan gollerin sağ taraftan %43,40'ının, sol taraftan %40,60'ının ve ortadan ise %16,10'unun atıldığı saptanmıştır.

Işık ve ark. (2001), tarafından 2000 Avrupa Futbol Şampiyonasında atılan goller üzerine bir çalışma yapılmıştır. Yapılan bu çalışma incelendiğinde 2000 Avrupa Şampiyonasında atılmış olan gollerin %29,90'ının kalenin sağ tarafından, %19,70'inin kalenin sol tarafından ve %2,0'sinin ise kalenin ortasından atıldığı saptanmıştır.

İmamoğlu, Çebi, Kılıcıgil, (2007) ve Işık ve ark. (2001), tarafından yapılan çalışmalar ile yapmış olduğumuz çalışma farklılıklar göstermektedir. İmamoğlu, Çebi, Kılıcıgil, (2007) ve Işık ve ark. (2001), tarafından yapılan çalışmalarda atılan gollerin çoğunlukla sağ taraftan atıldığı görülürken, bizim yaptığımız çalışmada atılan gollerin çoğunlukla sol taraftan atıldığı görülmektedir.

Yapılan frekans analizi sonuçlarına göre, Türkiye A Milli Futbol Takımının 2022-2023 UEFA Uluslar C Ligi 1. Grupta attığı gollerde gol atan futbolcuların oynadığı pozisyonlar incelendiğinde, Türkiye A Milli Futbol Takımının attığı gollerin, %55,56'sının forvet, %22,22'sinin defans, %16,67'sinin orta saha ve %5,55'inin ise rakipler tarafından kendi kalelerine atıldığı saptanmıştır.

Durlik ve Bieniek (2014), tarafından İngiltere Premier Lig'inde atılan gollerle ilgili bir çalışma yapılmıştır. Yapılan bu çalışmaya bakıldığında İngiltere Premier Lig'inde atılan 942 golden yarısına yakını forvet, %18,60'ının orta saha, %11,10'unun sağ, %10,40'ının sol kanat ve %10,70'inin ise defans oyuncuları tarafından atıldığı saptanmıştır.

Arıkan (2009), tarafından FIFA 1998 Dünya Kupasında atılan goller üzerine bir çalışma yapılmıştır. Yapılan bu çalışma incelendiğinde FIFA 1998 Dünya Kupasında atılan gollerin forvet mevkesinde oynayanlar tarafından %55'inin, orta saha mevkesinde oynayanlar tarafından %35,1'inin ve defans mevkesinde oynayanlar tarafından ise %7,0'sinin atıldığı saptanmıştır.

İmamoğlu, Çebi, Kılıcıgil, (2007), tarafından FIFA 2006 Dünya Kupasında atılan goller üzerine bir çalışma yapılmıştır. Yapılan çalışma incelendiğinde FIFA 2006 Dünya Kupası sırasında gol atan futbolcuların %59,4'ünün forvet, %31,50'sinin orta saha ve %9,10'nun ise defans oyuncuları tarafından atıldığı saptanmıştır.

Durlik ve Bieniek (2014), Arıkan (2009) ve İmamoğlu, Çebi, Kılıcıgil, (2007), tarafından yapılmış olan çalışmalar yaptığımız çalışmayı destekler niteliktedir. Yapılan çalışmalara bakıldığında atılan gollerin çoğunlukla forvet mevkesinde oynayan futbolcular tarafından atıldığı görülmektedir.

Yapılan frekans analizi sonuçlarına göre, Türkiye A Milli Futbol Takımının 2022-2023 UEFA Uluslar C Ligi 1. Grupta attığı gollerde gol pası veren futbolcuların oynadığı pozisyonlar incelendiğinde, Türkiye A Milli Futbol Takımının attığı gollerde gol pası veren futbolcuların, %50,00'sinin forvet, %22,22'sinin orta saha ve %11,11'inin ise defans oyuncuları olduğu saptanmıştır. Ayrıca atılan gollerin %16,67'sinin ise asist olmadan atılan goller olduğu saptanmıştır.

Çobanoğlu (2019), tarafından 2018 FIFA Dünya Kupasında atılan goller üzerine bir çalışma yapılmıştır. Yapılan bu çalışma incelendiğinde 2018 FIFA Dünya Kupasında asist yapan futbolcuların %44,03'ünün orta saha, %22,01'inin defans, %18,34'ünün kanat ve %15,59'unun ise forvet oyuncuları olduğu saptanmıştır.

Alibeyoğulları (2016), tarafından EURO 2016 Avrupa Futbol Şampiyonasında atılan goller üzerine bir çalışma yapılmıştır. Yapılan bu çalışmaya bakıldığında atılmış olan goller sırasında asist yapan futbolcuların %59,76'sinin orta saha, %20,73'ünün forvet ve %19,51'inin ise defans oyuncuları olduğu saptanmıştır.

Çobanoğlu (2019) ve Alibeyoğulları (2016), tarafından yapılmış olan çalışmalar ile yapmış olduğumuz çalışma farklılıklar göstermektedir. Çobanoğlu (2019) ve Alibeyoğulları (2016), tarafından yapılan çalışmalarda asist yapan futbolcular çoğunlukla orta saha mevkinde oynayan futbolcular iken, bizim yaptığımız çalışmada asist yapan futbolcuların çoğunlukla forvet mevkinde oynayan futbolcular oldukları görülmektedir.

Yapılan frekans analizi sonuçlarına göre, Türkiye A Milli Futbol Takımının 2022-2023 UEFA Uluslar C Ligi 1. Grupta attığı gollerde Türkiye A Milli Futbol Takımının attığı gollerin, %61,11'inin karşılaşmalara ilk 11'de başlayan, %33,33'ünün ise karşılaşmalarda sonradan oyuna giren futbolcular tarafından atıldığı saptanmıştır. Ayrıca atılan gollerin %5,56'sının ise rakipler tarafından kendi kalelerine atıldığı saptanmıştır.

Filiz (2021), tarafından EURO 2020 Avrupa Futbol Şampiyonası eleme grubunda Türkiye A Milli Futbol Takımının oynamış olduğu maçlar üzerine bir çalışma yapılmıştır. Yapılan bu çalışma incelendiğinde oynanan maçlar sırasında gol atan futbolcuların %83'ünün karşılaşmalara ilk 11'de başlayan ve %17'sinin ise karşılaşmalarda sonradan oyuna giren futbolcular tarafından atıldığı saptanmıştır.

Güneri (2014), tarafından Euro 2012 Avrupa Futbol Şampiyonasında atılan goller üzerine bir çalışma yapılmıştır. Yapılan bu çalışma incelendiğinde atılan gollerin %84,21'inin karşılaşmalara ilk 11'de başlayan, %15,79'unun karşılaşmalarda sonradan oyuna giren

futbolculara tarafından atıldığı saptanmıştır. Ayrıca atılan gollerin %1'inin ise rakipler tarafından kendi kalelerine atıldığı saptanmıştır.

Filiz (2021) ve Güneri (2014), yapılmış olan çalışmalar yaptığımız çalışmayı destekler niteliktedir. Yapılan çalışmalara bakıldığında atılan gollerin çoğunlukla karşılaşmalara ilk 11'de başlayan futbolcular tarafından atıldığı görülmektedir.

Yapılan frekans analizi sonuçlarına göre, Türkiye A Milli Futbol Takımının 2022-2023 UEFA Uluslar C Ligi 1. Grupta oynadığı maçlarda yurt dışında ve yurt içinde oynayan futbolcuların attıkları gol sayıları incelendiğinde, Türkiye A Milli Futbol Takımının attığı gollerin, %55,55'inin yurt dışında oynayan, %38,89'unun ise yurt içinde oynayan futbolcular tarafından atıldığı saptanmıştır. Ayrıca atılan gollerin %5,56'sının ise rakip futbolcular tarafından kendi kalelerine atıldığı saptanmıştır.

Filiz (2021), tarafından EURO 2020 Avrupa Futbol Şampiyonası eleme grubunda Türkiye A Milli Futbol Takımının oynamış olduğu maçlar üzerine bir çalışma yapılmıştır. Yapılan bu çalışma incelendiğinde oynanan maçlar sırasında gol atan futbolcuların %72'sinin Avrupa liglerinde ve %28'inin ise Türkiye Liglerinde oynayan futbolcular oldukları tespit edilmiştir.

Filiz (2021), tarafından yapılmış olan çalışma yaptığımız çalışmayı destekler niteliktedir. Yapılan çalışmalara bakıldığında gol atan futbolcuların çoğunluğunun yurt dışında oynayan futbolcular olduğu görülmektedir.

Yapılan frekans analizi sonuçlarına göre, Türkiye A Milli Futbol Takımının 2022-2023 UEFA Uluslar C Ligi 1. Grupta oynadığı maçlarda yurt dışında ve yurt içinde oynayan futbolcuların yapmış oldukları asist sayıları incelendiğinde, Türkiye A Milli Futbol Takımının attığı gollerde asist yapan futbolcuların, %50,00'sinin yurt dışında oynayan, %22,22'sinin ise yurt içinde oynayan futbolcular olduğu saptanmıştır. Ayrıca atılan gollerin %22,22'sinin asist olmadan atılan goller olduğu ve %5,56'sının ise rakip futbolcular tarafından kendi kalelerine atıldığı saptanmıştır.

Filiz (2021), tarafından EURO 2020 Avrupa Futbol Şampiyonası eleme grubunda Türkiye A Milli Futbol Takımının oynamış olduğu maçlar üzerine bir çalışma yapılmıştır. Yapılan bu çalışma incelendiğinde oynanan karşılaşmalar sırasında gol pası veren futbolcuların %54'ünün Türkiye Liglerinde ve %46'sının ise Avrupa liglerinde oynayan futbolcular oldukları tespit edilmiştir.

Filiz (2021), tarafından yapılmış olan çalışma ile yapmış olduğumuz çalışma farklılık göstermektedir. Yapılan çalışmalara bakıldığında Filiz (2021), tarafından yapılan çalışmada asist yapan futbolcular çoğunlukla yurt içinde oynayan futbolcular iken, yaptığımız çalışma ise asist yapan futbolcular çoğunlukla yurt dışında oynayan futbolcular oldukları görülmektedir.

KAYNAKLAR

- Alberti, G., Iaia, F. M., Arcelli, E., Cavaggioni, L., & Rampinini, E. (2013). Goal Scoring Patterns in Major European Soccer Leagues. *Sport Sciences for Health*, 9(3), 151-153.
- Alibeyoğulları, A. (2018). Euro2016 Avrupa Futbol Şampiyonası'nda Atılan Gollerin Teknik Analizi, Yüksek Lisans Tezi. Kütahya: Kütahya Dumlupınar Üniversitesi.
- Arıkan, İ. N. (2009). FIFA 2006 Dünya Kupasında Çeyrek Final, Yarı Final ve Final Oynayan Futbol Takımlarının Hücum Organizasyonlarının İncelenmesi ve Maç Sonuçlarına Etkileri. Yüksek Lisans Tezi. İzmir: Ege Üniversitesi.
- Armatas, V., & Yiannakos, A. (2010). Analysis and Evaluation of Goals Scored in 2006 World Cup. *Journal of Sport & Health Research*, 2,119-128.
- Cerrah, A. O., Özer, B., & Bayram, İ. (2016). Quantitative Analysis of Goals Scored From Set Pieces: Turkey Super League Application. *Türkiye Klinikler J Sports Sci*, 8(2):37-45.
- Çobanoğlu, H. O. (2019). Analysis of Goal Scored on Russia World Cup 2018. *Journal of Education and Training Studies*, 7(2),184-91.
- Çobanoğlu, H. O., & Terekli, M. S. (2018). 2016 Avrupa Futbol Şampiyonası: Gol Analizi. *Türkiye Klinikleri Spor Bilimleri*, 10(3), 123-129.
- Demir, R. (2022). 2019-2020 Futbol Sezonunda Avrupa'daki Üç Ligde Atılan Gollerin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Kütahya: Kütahya Dumlupınar Üniversitesi .
- Durlik, K., & Bieniek, P. (2014). Analysis of Goals and Assists Diversity in English Premier League. *Journal of Health Sciences*, 4(05), 047-056.
- Filiz, B. (2021). İstanbul Gedik Üniversitesi Türkiye A Milli Futbol Takımının Euro 2020 Avrupa Futbol Şampiyonası Eleme Grubunda Oynadığı Maçların Analizi. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Gedik Üniversitesi .
- Göral, K., & Saygın, Ö. (2012). Birinci Ligde Yer Alan Bir Futbol Takımının Sezon Performansının İncelenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 9(2), 1017-1031.

- Güneri, Ş. (2014). 2012 Avrupa Futbol Şampiyonasında Atılan Gollerin Teknik Taktik Analizi. Yüksek Lisans Tezi. Kocaeli: Kocaeli Üniversitesi.
- İmamoğlu, O., Çebi, M., & Kılıçgil, E. (2007). 2006 FIFA Dünya Futbol Kupasındaki Gollerin Teknik ve Taktik Kriterlere Göre Analizi. Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, V (4), 157-165.
- Işık, O., Toksöz, I., Çakıroğlu, M., 2000 Avrupa Futbol Şampiyonası Gollerin Analizleri, 2. Bilim Kongresi, 16-18 Ekim 2001, s.27, İzmir, 2001.
- Njororai, W. (2014). Timing of Goals Scored in Selected European and South American Soccer Leagues, FIFA and UEFA Tournaments and the Critical Phases of a Match. International Journal of Sports Science, 56-64.
- Njororai, W. S. (2013). Analysis of Goals Scored in the 2010 World Cup Soccer Tournament Held in South Africa. Journal of Physical Education and Sport, 13(1),6.
- Tokul, E. (2017). 2016 Avrupa Futbol Şampiyonasında Atılan Gollerin ve Şutların Teknik ve Taktik Kriterler Açısından İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Muğla: Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi.
- Yavuz, M. (2021). Farklı Avrupa Liglerinde Oynanan Futbol Müsabakalarında Atılan Gollerin Teknik ve Taktik Analizi: Bundesliga, La Liga, Premier Lig. Yüksek Lisans Tezi. Muğla: Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi.
- Yolgörmez, A. C. (2018). Türkiye Futbol Süper Liginde Atılan Gollerin Teknik Analizi. Hareket ve Antrenman Bilimi Yüksek Lisans Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi.

Futbol Hakemlerinde Empatik Eğilim Düzeyleri ile Karar Verme Stilleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi

Eyüp ACAR¹, İbrahim DALBUDAK², Şihmehmet YİĞİT³, Ufuk DİLEKÇİ⁴

ÖZET

Amaç: Futbol hakemlerinde empatik eğilim düzeyleri ile karar verme stillerinin bazı değişkenlere göre değişiklik gösterip/göstermediği ve empatik eğilim ile karar verme stilleri arasındaki ilişkileri incelemektir.

Yöntem: Araştırma grubunu Türkiye’de Ege bölgesinde faal olarak futbol hakemliği yapan 141 aday hakem, 149 il hakemi, 100 bölgesel hakem olmak üzere toplamda 390 hakem oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama araçları kişisel bilgiler formu, empatik eğilim ölçeği, karar verme ölçeği olmak üzere üç bölümden oluşmaktadır. Araştırmaya katılan hakemlerin empatik eğilim düzeylerini belirlemek için Dökmen (1988) tarafından hazırlanan “Empatik Eğilim Ölçeği” kullanılmıştır. Karar vermede özsaygı ve karar verme stillerini belirlemek için Türk kültürüne uyarlama çalışmaları Deniz (2004) tarafından yapılan “Melbourne Karar Verme Ölçeği” kullanılmıştır. Verilerin analizinde betimsel istatistik, t-testi, tek yönlü varyans analizi ve korelasyon teknikleri kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırmaya katılan hakemlerin empatik eğilim düzeyleri yaş ve medeni durum değişkenine göre farklılık gösterirken, eğitim durumu ve klasman değişkenine göre farklılaşmamaktadır. Karar verme stilleri yaş medeni durum klasman değişkenine göre farklılık gösterirken, eğitim durumu değişkenine göre farklılaşmamaktadır. Hakemlerin Karar vermede özsaygı düzeyleri ise yaş, medeni durum, eğitim durumu ve klasman değişkenine göre farklılaşmamaktadır. Empatik eğilimler ile karar vermede özsaygı, dikkatli karar verme arasında pozitif anlamlı bir ilişki görülürken kaçınan, erteleyici, panik karar verme stilleri arasında negatif yönde anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir.

Sonuç: Sonuç olarak, empatik eğilimler arttıkça karar vermede özsaygı ile dikkatli karar verme artarken, kaçınan, erteleyici, panik karar verme düşmektedir.

Anahtar Kelimeler: Futbol, Hakem, Empatik eğilim, Karar Verme.

ABSTRACT

Examination of the Relationships Between Empathic Tendency Levels and Decision Making Styles in Football Referees

Purpose: The aim of study is to examine whether empathic tendency levels and decision-making styles vary according to some variables in football referees and the relationships between empathic tendency and decision-making styles.

Method: The research group consists of a total of 390 referees, including 141 candidate referees, 149 provincial referees and 100 regional referees who are active football referees in the Aegean region of Turkey. Data collection tools in the research consist of three parts: personal information form, empathic tendency scale, decision making scale. The "Empathic Tendency Scale" prepared by Dökmen (1988) was used to determine the empathic tendency levels of the referees participating in the research. In order to determine self-esteem in decision making and decision-making styles, the "Melbourne Decision Making Scale" made

¹ Uşak Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Uşak/TÜRKİYE. Mail: eyupacar800@gmail.com, ORCID: 0000-0002-1855-2028.

² Uşak Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Uşak/TÜRKİYE. Mail: dalbudakibo@usak.edu.tr

³ Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Osmaniye/TÜRKİYE. Mail: smehmetiyigit27@hotmail.com

⁴ İstanbul Rumeli Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, İstanbul/TÜRKİYE. Mail: ufukdilekci@gmail.com, ORCID: 0000-0001-7859-0301

by Deniz (2004) was used in adaptation studies to Turkish culture. In the analysis of the data, descriptive statistics, t-test, one-way analysis of variance and correlation techniques were used.

Results: While the empathic tendency levels of the referees participating in the study vary according to age and marital status variable, they do not differ according to education status and classification variable. While decision-making styles differ according to age marital status classification variable, they do not differ according to education status variable. The self-esteem in deciding making levels of the referees do not differ according to age, marital status, education status and classification variable. While a positive significant relationship was seen between empathic tendencies with self-esteem in deciding making and careful decision-making, negative significant relationships were found between avoidant, postponing and panic decision-making styles.

Conclusion: As a result, as empathic tendencies increase, self-esteem in decision making with careful decision-making increase, while avoidant, procrastinating, panic decision-making decreases.

Keywords: Football, Referee, Empathic tendency, Decision making.

GİRİŞ

Dünyada ve ülkemizde en popüler sporların başında olan futbol, ciddi ticari getiriler sağlayan milyonların takip ettiği bir spor dalı haline gelmiştir. Futboldaki bu gelişmeler takımlar arasındaki rekabeti de arttırmıştır. Rekabet ortamının üst düzeyde olduğu futbol müsabakalarında hakemler ve hakemlerin verdiği kararlar önemli bir yer edinmektedir. Müsabakayı yöneten hakemlerin kararları sürekli tartışmalara konu olmakta, verilen yanlış kararlar günlerce tartışılmakta, futbolun rekabetçi ortamına da zarar vermektedir. Dolayısıyla hakemlerin karar verme tarzları ve bunda etkili olabilecek bazı faktörlerin, incelenmesi gereken önemli bir konu olduğu düşünülmektedir. Karar verme tarzları ve bunu etkileyebileceği düşünülen empatik eğilimler hakkında kısa bilgiler verilecek olursa;

Karar verme seçenekler arasından birini tercih etmek olarak ifade edilebileceği gibi bir problem çözümünde en doğru seçeneği tercih etmek olarak da tanımlanır (Üngüren, 2011). Karar verme hayatın her aşamasında karşımıza çıkmakta olup bazıları günlük basit alınan kararlar (ne giyeceğine, ne yiyeceğine karar verme) bazıları ise geleceğimizi etkileyecek önemli kararlar (hangi okulu tercih edeceği, hangi mesleği tercih edeceği) olarak bir seçim yapmayı gerektiren durum olarak karşımıza çıkmaktadır. Karar verme hayatın birçok aşamasında önemli olduğu gibi sporda da önemli bir yer tutmaktadır (Sanchez vd., 2009). Müsabaka esnasında müsabakanın kurallar çerçevesinde yönetimi hakem sorumluluğundadır. Bu zorlu görevi üstlenen hakemler kuralları doğru uygulamakla sorumlu olduğu gibi, müsabakanın adil, adaletli yönetimini sağlamak için en iyi kararları verebilmelidir. Hakem; kararlarını hızlı bir şekilde veren, haklıyı haksızı saniyede ayıran, çok kısa bir anda gördüklerini yorumlayıp kurallar çerçevesinde neticelendirir. Futbol hakemlerini

müsabakanın yoğunluğunun yanında karar verme sürecinde müsabaka öncesi, sırası ve sonrası olaylarda etkilemektedir. Sadece kural bilgisi doğru kararlar verme ve iyi bir müsabaka yönetmek için yeterli görülmemektedir. Öyle ki, müsabaka esnasında hakemler yüksek düzeyde bir performans için, stres yönetimine, doğru karar verme yeteneğine, liderlik becerilerine ve iyi bir iletişim yetisine sahip olmalıdır (Ekmekçi, 2011; Julian ve ark., 2019). Doğru bir iletişim sağlayabilmek için ise empati kurabilmek önemlidir. Empati; kişinin kendini karşısındakinin yerine koyarak onun duygu ve düşüncelerini anlaması durumudur (Dökmen, 2003). Empatinin öğretilen ve öğrenilebilen bir beceri olduğuna dair bilgiler bulunmaktadır. Empati başlangıçta bir karakter özelliği olarak görülse de, artık öğretilen ve öğrenilebilen bir beceri olarak kabul edilmektedir (Pala, 2008). Empati kuran insanlar, empati kuramayan insanlara göre arkadaşlık kurma, başkalarıyla geçinme, daha az kavga etme ve daha çok paylaşma konularında daha başarılıdır. Empatiden yoksun insanlar, diğer insanların duygularını umursamazlar. Ayrıca empati geliştirmek saldırgan davranışı azaltabilir (Özbek, 2002). Empati her şey den önce insan olma özelliğimizin yanında karşımızdaki insanın hal ve hareketlerinin nedenleri ve bu davranışlara nelerin sebep olduğunu anlamak anlamaya çalışmak, yorumlamak ve kanaatte bulunmak için gerekir. Sporcuları empati ile dinlemek ve empati ile karşılık vermek hakemlerin işini kolaylaştırır (Almak ve Çebi, 2020). Dolayısıyla futbol hakemlerinin empatik eğilimleri ve karar verme tarzlarının incelenmesi amacıyla yapılan bu çalışmanın literatüre önemli katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Hakemlerin olumlu-olumuz karar verme tarzları ve empatik eğilimlerini etkileyen değişkenler ile empati ve karar verme tarzları arasındaki ilişkiler, hakemlerin karar verme tarzlarını etkileyen nedenler hakkında önemli ipuçları verebilir.

YÖNTEM

Araştırma Dizaynı

Futbol hakemlerinde empatik eğilim düzeyleri ile karar verme stilleri arasındaki ilişkileri incelemeye odaklanan bu çalışmada genel tarama modellerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Bu doğrultuda empatik eğilimler ile karar vermede özsaygı ve karar verme stilleri arasındaki ilişkiler incelenmiştir.

Evren ve Örneklem

Araştırma grubunu Türkiye’de Ege bölgesinde faal olarak futbol hakemliği yapan 141 aday hakem, 149 il hakemi, 100 bölgesel hakem olmak üzere toplamda 390 hakem oluşturmaktadır.

Veri Toplama Yöntemi

Araştırmada veri toplama araçları kişisel bilgiler formu, empatik eğilim ölçeği, karar verme ölçeği olmak üzere üç bölümden oluşmaktadır.

Empatik Eğilimler Ölçeği; Empatik eğilimler ölçeği 1988 yılında Dökmen tarafından geliştirilmiştir. Beşli likert tipinde tek boyut ve 20 maddeden oluşan ölçek, empatik eğilim düzeylerini ölçmek için geliştirilmiştir. Yüksek puanlar yüksek empatiyi, düşük puanlar ise düşük empatiyi ifade etmektedir. Ölçek beşli likert tipinde (1-Tamamen Aykırı 5-Tamamen Uygun) derecelendirilmiştir. Ölçekten elde edilebilecek puanlar en az 20, en fazla 100 puandır. Ölçeğe ait iç güvenilirlik katsayısı (Cronbach alpha) $\alpha = .78$ olarak bulunmuştur.

Melbourne Karar Verme Ölçeği; Araştırmaya katılan futbol hakemlerinin karar verme stillerini belirlemek amacıyla Mann ve ark., (1998), tarafından geliştirilen Türk kültürüne uyarlama çalışmaları Deniz (2004) tarafından yapılan “Melbourne Karar Verme Ölçeği” (Melbourne Decision Making Questionary) kullanılmıştır. Ölçek karar vermede özsayı I ve karar verme stilleri II olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. Karar vermede özsayı 6 maddeden oluşmakta olup “Doğru değil” yanıtı 0 puan, “Bazen Doğru” yanıtı 1 puan, “Doğru” yanıtı 2 puan, olarak değerlendirilmektedir. Ölçekten alınabilecek puan 0-12 arasında olup yüksek puanlar karar vermede özsaygının yüksekliğini ifade etmektedir. Karar verme stilleri II dikkatli (6 madde), kaçınan (6 madde), erteleyici (5 madde), panik karar verme (5 madde), olmak üzere toplamda 22 madde ve 4 boyuttan oluşmaktadır. Bu bölümde alınacak yüksek puanlar o karar verme stiline kullanıldığını göstermektedir. Ölçeğe ait uyarlama çalışmasında ölçeğe ait güvenilirlik katsayısı. 68 ile. 87 arasında ölçeğe ait iç tutarlılık katsayıları ise $\alpha = .65$ ile $\alpha = .80$ arasında değişmektedir (Deniz, 2004). Bu çalışmada ise ölçeğe ait iç tutarlılık katsayıları ise $\alpha = .72$ ile $\alpha = .82$ arasında tespit edilmiştir.

İstatistiksel Analiz

Araştırmada elde edilen verilerin analiz edilmesinde IBMSPSS 26.0vs paket program kullanılmıştır. Veriler analiz edilmeden önce normallik varsayımları incelenmiş verilerin normal dağılım gösterdiğine ait kanıtlar bulunmuştur (Tablo 1 Bknz). Verilerin analizinde betimsel istatistik, t-testi, tek yönlü varyans analizi ve Pearson korelasyon teknikleri kullanılmıştır. Tek yönlü varyans analizi sonuçlarında gruplar arası anlamlılığı tespit etmek için varyansların homojenliği sağladığı koşullarda Tukey HSD testi, sağlamadığı koşullarda Tamhane'nin T2 testi kullanılmıştır. Ölçeklere ait basıklık ve çarpıklık değerleri Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. Ölçeklere İlişkin Basıklık Çarpıklık Değerleri

	Çarpıklık		Basıklık	
	Statistic	Std. Hata	Statistic	Std. Hata
Empatik Eğilim	-,134	,124	-,219	,247
Karar Vermede Özsaygı	,355	,124	,499	,247
Karar Verme Stilleri				
Dikkatli Karar Verme	-,648	,124	-,612	,247
Kaçıngan Karar Verme	,549	,124	-,110	,247
Erteleyici Karar Verme	,320	,124	-,667	,247
Panik Karar Verme	,480	,124	-,109	,247

Tablo 1 'de araştırmada kullanılan ölçeklerin basıklık ve çarpıklık değerleri görülmektedir. Ölçeklerin basıklık değerleri -.110 ile -.667 arasında olduğu, çarpıklık değerleri -.134 ile -.648 arasında olduğu tespit edilmiştir. Değerlerin -1.5 ile +1.5 arasında olması normallikten önemli ölçüde sapma olmadığına işaret etmektedir (Tabachnick ve Fidell, 2013).

BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde, araştırmada toplanan verilere ilişkin analiz çıktıları yer almaktadır.

Tablo 2. Araştırmaya Katılan Hakemlerin Demografik Bilgileri

Değişkenler	Frekans	%	
Yaş	18-23	96	24,6
	24-29	105	26,9
	30-35	84	21,5
	36 ve üstü	105	26,9
	Toplam	390	100,0
Medeni Durum	Evli	151	38,7
	Bekar	239	61,3
	Toplam	390	100,0
Eğitim Durumu	Lise	63	16,2
	Önlisans	69	17,7
	Lisans	228	58,5
	Lisansüstü	30	7,7
	Toplam	390	100,0
Klasman	Aday Hakem	141	36,2
	İl Hakemi	149	38,2
	Bölgesel Hakem	100	25,6
	Toplam	390	100,0

Tablo 2'de araştırmaya katılan 390 futbol hakeminin %24.6'sı 18-23 yaş, %26.9'u 24-29 yaş, %21.5'i 30-35 yaş, %26.9'u 36 ve üstü yaş olduğu görülmüştür. Katılımcıların medeni durumlarına göre %38.7'si evli, %61.3'ü bekar olduğu, eğitim durumlarına göre %16.2'si lise, %17.7'si önlisans, %7.7'si lisansüstü olduğu, klasman durumlarına göre %36.2'si aday hakem, %38.2'si il hakemi, %25.6'sı bölgesel hakem olduğu görülmüştür.

Tablo 3. Kullanılan Ölçeklere İlişkin Tanımlayıcı İstatistik

	N	Min.	Mak.	Ort.	Ss
Ölçekler					
EED	390	2,30	4,65	3,64	,484
KVÖ	390	2,00	11,00	6,06	,268
Karar Verme Stilleri					
DKV	390	,67	2,00	1,57	,384
KKV	390	,00	2,00	,677	,434
EKV	390	,00	1,80	,695	,484
PKV	390	,00	2,00	,736	,491

EED: empatik eğilim düzeyleri KVÖ: Karar vermede özsaygı DKV: Dikkatli karar verme KKV: Kaçınan karar verme EKV: Erteleyici karar verme PKV: Panik karar verme

Tablo 3'te araştırmada kullanılan ölçeklerden EED $\bar{X} = 4.65 \pm .484$, KVÖ $\bar{X} = 6.06 \pm .268$, DKV $\bar{X} = 1.57 \pm .384$, KKV $\bar{X} = .677 \pm .434$, EKV $\bar{X} = .695 \pm .484$, PKV $\bar{X} = .736 \pm .491$, ortalama puanlara sahiptir.

Tablo 4. Empatik Eğilim İle Karar Vermede Özsaygı ve Karar Verme Stilleri Arasındaki İlişkiyi Gösteren Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları

		KVÖ	DKV	KKV	EKV	PKV
EED	R	,122*	,194*	-,328**	-,422**	-,402**
	P	,016	,000	,000	,000	,000
	N	390	390	390	390	390

** p<0.01 *p<0.05 EED: empatik eğilim düzeyleri KVÖ: Karar vermede özsaygı DKV: Dikkatli karar verme KKV: Kaçınan karar verme EKV: Erteleyici karar verme PKV: Panik karar verme

Tablo 4'te EED ile KVÖ arasında pozitif yönde ($r = .122$; $p < 0.05$), DKV arasında pozitif yönde ($r = .194$; $p < 0.01$), anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir. EED ile KKV arasında negatif yönde ($r = -.328$; $p < 0.01$), EKV ile negatif yönde ($r = -.422$; $p < 0.01$), PKV ile negatif yönde ($r = -.422$; $p < 0.01$), anlamlı bir ilişkiler tespit edilmiştir.

Tablo 5'te yaş değişkenine göre KVÖ' de anlamlı bir farklılık tespit edilmezken, EED ve karar verme stillerinde anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p < 0.05$). Farklılığın hangi yaş grupları arasında olduğunu belirlemek için yapılan alt testler sonucunda EED' nin 18-23 yaşında olan katılımcılarda diğer yaş gruplarından anlamlı bir şekilde düşük olduğu tespit edilmiştir. Ortalama değerlere göre ise yaş artışı ile empatik eğilimlerin arttığı görülmektedir. DKV' de 18-23 yaşında olan katılımcılarda diğer yaş gruplarından anlamlı bir şekilde düşük olduğu tespit edilmiştir. KKV, EKV ve PKV stillerinde ise 36 ve üzeri yaş gurubunda olanların diğer yaş gruplarından anlamlı bir şekilde düşük olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 5. Yaş Değişkenine Göre Empatik Eğilim, Karar Vermede Özsayı ve Karar Verme Stilllerinin Karşılaştırılmasına İlişkin Test Sonuçları

Ölçekler	Yaş	N	\bar{X}	Ss	F	p	Fark
EED	18-23	96	3,41	,536	11,278	,000*	1<2,3,4
	24-29	105	3,67	,453			
	30-35	84	3,71	,442			
	36 ve üstü	105	3,77	,425			
KVÖ	18-23	96	1,01	,300	2,591	,052	-
	24-29	105	1,01	,288			
	30-35	84	,948	,260			
	36 ve üstü	105	1,05	,210			
DKV	18-23	96	1,49	,438	3,340	,019*	1<2,3,4
	24-29	105	1,58	,361			
	30-35	84	1,54	,374			
	36 ve üstü	105	1,66	,349			
KKV	18-23	96	,758	,409	9,106	,000*	4<1,2,3
	24-29	105	,749	,433			
	30-35	84	,724	,441			
	36 ve üstü	105	,495	,401			
EKV	18-23	96	,843	,445	8,359	,000*	4<1,2,3
	24-29	105	,686	,483			
	30-35	84	,753	,497			
	36 ve üstü	105	,521	,458			
PKV	18-23	96	,868	,499	12,894	,000*	4<1,2,3
	24-29	105	,729	,458			
	30-35	84	,873	,531			
	36 ve üstü	105	,512	,396			

EED: empatik eğilim düzeyleri KVÖ: Karar vermede özsayı DKV: Dikkatli karar verme KKV: Kaçınan karar verme EKV: Erteleyici karar verme PKV: Panik karar verme

Tablo 6. Medeni Durum Değişkenine Göre Empatik Eğilim, Karar Vermede Özsayı ve Karar Verme Stilllerinin Karşılaştırılmasına İlişkin Test Sonuçları

Ölçekler	Medeni Durum	N	\bar{X}	Ss	T	p
EED	Evli	151	3,78	,425	4,779	,000*
	Bekar	239	3,55	,499		
KVÖ	Evli	151	1,02	,230	,745	,457
	Bekar	239	1,00	,290		
DKV	Evli	151	1,63	,358	2,516	,012*
	Bekar	239	1,53	,396		
KKV	Evli	151	,577	,454	-3,694	,000*
	Bekar	239	,741	,408		
EKV	Evli	151	,621	,484	-2,398	,017*
	Bekar	239	,741	,479		
PKV	Evli	151	,664	,531	-2,224	,027*
	Bekar	239	,781	,459		

EED: empatik eğilim düzeyleri KVÖ: Karar vermede özsayı DKV: Dikkatli karar verme KKV: Kaçınan karar verme EKV: Erteleyici karar verme PKV: Panik karar verme

Tablo 6’da medeni durum değişkenine göre KVÖ’ de anlamlı bir farklılık tespit edilmezken, EED ve karar verme stillerinde anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p<0.05$). Farklılığın hangi grup lehine olduğunu belirlemek için ortalama değerlere bakıldığında evli olanlar bekarlara göre daha fazla EED puanlarına sahiptir. Karar verme stillerinde ise evli

olan katılımcılar DKV düzeyleri bekar olanlara göre daha yüksek iken, KKV, EKV ve PKV stillerinde bekar olanların puanları daha yüksek olduğu görülmüştür.

Tablo 7. Eğitim Durum Değişkenine Göre Empatik Eğilim, Karar Vermede Özsayı ve Karar Verme Stilllerinin Karşılaştırılmasına İlişkin Test Sonuçları

Ölçekler	Eğitim D.	N	\bar{X}	Ss	F	p	Fark
EED	Lise	63	3,58	,381	1,658	,176	-
	Önlisans	69	3,65	,515			
	Lisans	228	3,67	,493			
	Lisansüstü	30	3,49	,511			
KVÖ	Lise	63	1,09	,283	2,475	,051	-
	Önlisans	69	1,03	,246			
	Lisans	228	,993	,268			
	Lisansüstü	30	1,00	,257			
DKV	Lise	63	1,52	,454	2,075	,103	-
	Önlisans	69	1,50	,403			
	Lisans	228	1,61	,369			
	Lisansüstü	30	1,54	,251			
KKV	Lise	63	,669	,398	1,152	,328	-
	Önlisans	69	,649	,457			
	Lisans	228	,670	,432			
	Lisansüstü	30	,816	,455			
EKV	Lise	63	,692	,476	1,211	,305	-
	Önlisans	69	,631	,449			
	Lisans	228	,697	,496			
	Lisansüstü	30	,833	,475			
PKV	Lise	63	,711	,494	1,263	,287	-
	Önlisans	69	,840	,479			
	Lisans	228	,714	,504			
	Lisansüstü	30	,720	,380			

EED: empatik eğilim düzeyleri KVÖ: Karar vermede özsayı DKV: Dikkatli karar verme KKV: Kaçınan karar verme EKV: Erteleyici karar verme PKV: Panik karar verme

Tablo 7’de eğitim durumu değişkenine göre EED, KVÖ ile karar verme stillerinden DKV, KKV, EKV ve PKV stillerinde anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir ($p>0.05$).

Tablo 8’de klasman değişkenine göre EED, KVÖ, KKV ve EKV stillerinde anlamlı bir farklılık tespit edilmezken, DKV ve PKV stilinde anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p<0.05$). Farklılığın hangi klasman gurupları arasında olduğunu belirlemek için yapılan alt testler sonucunda aday hakemler DKV stilinde il ve bölgesel hakemlere göre daha düşük, EKV stilinde ise bölgesel hakemler aday hakem ve il hakemlerine göre daha düşük puanlara sahiptir.

Tablo 8. Klasman Değişkenine Göre Empatik Eğilim, Karar Vermede Özsayı ve Karar Verme Stillерinin Karşılaştırılmasına İlişkin Test Sonuçları

Ölçekler	Klasman	N	\bar{X}	Ss	F	p	Fark
EED	Aday Hakem	141	3,57	,527	2,448	,088	-
	İl Hakemi	149	3,70	,432			
	Bölgesel Hakem	100	3,65	,486			
KVÖ	Aday Hakem	141	1,00	,278	,652	,521	-
	İl Hakemi	149	1,02	,282			
	Bölgesel Hakem	100	,988	,230			
DKV	Aday Hakem	141	1,51	,383	3,056	,048*	1<2,3
	İl Hakemi	149	1,58	,394			
	Bölgesel Hakem	100	1,64	,363			
KKV	Aday Hakem	141	,735	,383	2,676	,070	-
	İl Hakemi	149	,672	,444			
	Bölgesel Hakem	100	,605	,476			
EKV	Aday Hakem	141	,714	,453	3,602	,028*	3<1,2
	İl Hakemi	149	,749	,499			
	Bölgesel Hakem	100	,587	,490			
PKV	Aday Hakem	141	,763	,483	1,634	,197	-
	İl Hakemi	149	,762	,474			
	Bölgesel Hakem	100	,660	,520			

EED: empatik eğilim düzeyleri KVÖ: Karar vermede özsayı DKV: Dikkatli karar verme KKV: Kaçınan karar verme EKV: Erteleyici karar verme PKV: Panik karar verme

TARTIŞMA

Araştırma sonuçlarına göre hakemlerin empatik eğilim düzeyleri (EED) $\bar{X} = 4.65$ ortalama ile “oldukça uygun” boyutunda olduğu tespit edilmiştir. Karar vermede öz saygı (KVÖ) boyutu $\bar{X} = 6.06$ ortalama ile ortalama yarı değerin üzerindedir. Bu bölümde alınabilecek puan aralığı 0-12 arasındadır. Karar verme stillerinde (KVS), dikkatli karar verme (DKV) $\bar{X} = 1.57$, kaçınan karar (KKV) verme $\bar{X} = .677$, erteleyici karar verme (EKV) $\bar{X} = .695$ panik karar verme (PKV) $\bar{X} = .736$ ortalama puanlara sahiptir. En yüksek ortalama değer DKV stilindedir. Bu bölümdeki puan değerlendirmeleri 0-2 arasındadır. Araştırmaya

katılan hakemlerin EED'nin yüksek, KVÖ'nün orta düzeyde olduğu, ayrıca DKV stillerini kullandıkları söylenebilir.

Literatür incelendiğinde hakemlerin EED'nin orta düzeyde olduğunu belirten çalışma sonuçları görülmektedir (Güngör ve Esentürk, 2020; Beyaz ve ark., 2020). Hakemlerin KVS' deki araştırma sonuçları ile benzerlik gösteren çalışma sonuçları da olduğu görülmüştür. Kıratlı ve İkizler (2021) Tenis hakemleri üzerinde yaptığı çalışma sonuçlarına göre DKV ve KVÖ düzeylerinin EKV, PKV ve KKV stillerine göre daha yüksek tespit etmiştir. Ayrıca literatürde yapılan diğer çalışma sonuçları da çalışma sonuçlarını destekler nitelikte olup benzer sonuçlar içermektedir (Atılgan ve Tükel, 2019; Certel ve ark., 2013; Şenol ve ark., 2012; Uzunoğlu ve ark., 2009). Genel ortalama puanlara göre hakemlerin EED'nin iyi düzeyde, KVÖ düzeylerinin ve DKV özelliklerinin yüksek, KKV, EKV ve PKV stillerinin düşük düzeyde olduğu söylenebilir. Literatürde yapılan çalışma sonuçları ile de bu sonuçlar desteklenmektedir.

Hakemlerin yaşlarına göre EED incelendiğinde, 18-23 yaşında olan katılımcılarda diğer yaş gruplarından anlamlı bir şekilde düşük olduğu tespit edilmiştir. Ortalama değerlere göre ise yaş atışı ile EED'nin arttığı görülmektedir. Literatürde yapılan çalışmalarda ise bulunun sonuçlar ile bu sonuçlar örtüşmemektedir. EED' de yaşın önemli bir etkisinin olmadığı sonucuna ulaşan çalışmalar sonuçları mevcuttur (Almak ve Çebi, 2020; Esentaş ve ark., 2017; Karademir ve Türkçapar, 2017; Mutlu ve ark., 2014; Özcan, 2012; Serter ve ark., 2019; Kıratlı ve İkizler, 2021).

Hakemlerin yaşlarına göre DKV stilinde 18-23 yaşında olan katılımcılarda diğer yaş gruplarından anlamlı bir şekilde düşük olduğu tespit edilmiştir. KKV, EKV ve PKV stilinde ise 36 ve üzeri yaş gurubunda olanların diğer yaş gruplarından anlamlı bir şekilde düşük olduğu tespit edilmiştir. Futbol ve diğer spor dallarından hakemler üzerinde yapılan çalışma sonuçlarına göre yaşı genç olan hakemler, kendilerinden yaşı daha büyük hakemlere göre KKV ve PKV'yi daha fazla kullanmaktadır (Uzunoğlu ve ark., 2009; Dönmez ve Özgül, 2020; Aksu ve Arslan, 2020; Kıratlı ve İkizler, 2021). Bu sonuçlar çalışmadaki sonuçlarla benzerlik göstermektedir. Genç hakemler için olumsuz bir özellik olarak görülen EKV, KKV ve PKV düzeylerinin iyileştirilmesine yönelik çalışmalar yapılabilir. Maça çıkma sayısı arttıkça bu karar verme özelliklerindeki artış ya da düşüşler ayrıca araştırılmalıdır. Çünkü bunun sebebi genç yaşa bağlı olarak tecrübesizlik olabilir. Daha fazla müsabaka yönettikçe olumlu karar verme stillerinin gelişeceği düşünülmektedir. Hakemlik kıdeminin artması ile KKV davranışında azalma olduğunu (Atılgan ve Tükel, 2019) hakemlik deneyimi arttıkça

karar verme sürecinin de pozitif yönde gelişim gösterdiği (Göksel ve ark., 2016) sonuçlarına ulaşan çalışmalar da görülmektedir. Bu sonuçlarda tecrübenin karar vermede olumlu etkilerinin olacağına işaret etmektedir.

Hakemlerin medeni durumlarına göre evli olanlar bekarlara göre daha fazla EED puanlarına sahiptir. Literatürde benzer sonuçlar elde eden çalışma sonuçları mevcuttur (Özcan, 2012; Kıratlı ve İkizler, 2021). Ancak medeni durumun empatik eğilimi etkilemediği sonucuna varan çalışmalar da mevcuttur (Almak ve Çebi, 2020; Esentaş ve ark., 2017; Serter ve ark., 2020).

Hakemlerin medeni durumlarına göre KVS’de ise evli olan katılımcılar DKV düzeyleri bekar olanlara göre daha yüksek iken, KKV, EKV ve PKV stillerinde bekar olanların puanları daha yüksek olduğu görülmüştür. Literatürde bekar hakemlerin daha fazla KKV, PKV (Aksu ve Arslan, 2020; Uzunoğlu ve ark., 2009) ile EKV stillerini (Kırımoğlu ve ark., 2017) evli olanlara göre daha fazla kullandığına dair çalışma sonuçlarını destekler nitelikte bulgular görülmüştür. Hakemlerin eğitim durumlarına göre ise EED, KVÖ ve KVS’de farklılaşma bulunmamıştır.

Hakemlerin klasmanlarına göre EED’de farklılık görülmezken KVS’de DKV ve EKV stilinde farklılık bulunmuştur. Aday hakemler DKV stilinde il ve bölgesel hakemlere göre daha düşük, EKV stilinde ise bölgesel hakemler aday hakem ve il hakemlerine göre daha düşük puanlara sahiptir. Aksu ve Arslan (2020) farklı klasmandaki futbol hakemlerinin karar verme stillerini incelediği çalışmasında klasman hakemlerinin il hakemlerine göre KVÖ ve DKV puanlarının yüksek, KKV, EKV ve PKV puanlarının düşük olduğunu tespit etmiştir. Sarıdere (2018) hakemlik klasmanı ve yılı arttıkça KVÖ ve DKV’de pozitif, KKV, EKV ve PKV’de negatif ilişki tespit etmiştir.

Hakemlerde EED ile KVÖ ve DKV arasında pozitif anlamlı bir ilişki görülürken KKV, EKV ve PKV stilleri arasında negatif yönde anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir. EED arttıkça KVÖ ile DKV artarken, KV, EKV ve PKV düşmektedir. Kıratlı ve İkizler (2021) EED ile KVÖ ve DKV arasında pozitif yönlü ilişkiler tespit etmiştir. Çalışmadaki sonuçlarla benzer bir şekilde EED’deki artış KVÖ ve DKV ile paralellik göstermektedir.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Sonuç olarak bu araştırmada elde edilen bulgulara göre hakemlerde EED arttığında KVÖ ve DKV artış gösterirken KKV, EKV ve PKV gibi olumsuz karar verme stillerinde azalma görülmüştür. EED düzeyleri yükselen hakemler daha sağlıklı karar vermektedir. EED

ilgili ilgili literatürde de sonradan öğrenilebilir bir beceri olarak görülmekte olup, hakemlerin EED düzeylerini geliştirmeye yönelik çalışmalar karar verme becerilerini de olumlu etkileyecektir. Araştırmada öne çıkan diğer bulgulardan biri ise yaşı genç olan hakemlerin (18-23) DKV stillerindeki düşük puanlarıdır. Diğer yaş gruplarına göre DKV nin düşük olması tecrübe eksikliği olarak görülmektedir. Bunun sebebi klasman değişkenine göre de Aday hakemlerde benzer sonuçların görülmesi ve literatürde tecrübe eksikliği olan hakemlerin DKV puanlarının düşüklüğü bunu desteklemektedir. Dolayısıyla genç hakemlerin daha dikkatli karar vermeleri için daha fazla maç tecrübesi edinmeleri önemli görülmektedir.

KAYNAKLAR

- Aksu, A., & Arslan, C. (2020). Farklı klasmandaki futbol hakemlerinin karar verme stillerinin incelenmesi. *Spor Eğitim Dergisi*, 4(1), 56-70.
- Almak, M. N., & Çebi, M. (2020). Ulusal voleybol hakemlerinin empatik eğilimlerinin belirlenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 13(69), 1445-1452. DOI:<http://dx.doi.org/10.17719/jisr.2020.4055>.
- Atılgan, D., & Tükel, Y. (2019). Hakemlerin karar verme stillerinin incelenmesi. *Sport Sciences*, 14(2), 22-32. DOI: 10.12739/NWSA.2019.14.2.2B0119.
- Beyaz, Ö., Solmaz, D. Y., & Miçooğulları, B. O. (2020). Öğretmen adaylarının empatik eğilim ve empatik beceri düzeylerinin incelenmesi: Anadolu üniversitesi örneği. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 18(2), 178-190. DOI:10.33689/spormetre.621508.
- Certel, Z., Bahadır, Z., & Sönmez, G. T. (2013). Investigation of empathy and self-esteem in decision making and decision making styles among those who played team sports. *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 7(1), 16-27.
- Deniz, M. E. (2004). Investigation of the relation between decision making self-esteem, decision making style and problem solving skills of university students. *Eurasian Journal of Educational Research*, 15, 23-25.
- Dökmen, Ü. (1988). Empatinin yeni bir modele dayanılarak ölçülmesi ve psikodrama ile geliştirilmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 21(1), 155-190.
- Dökmen, Ü. (2003). İletişim çatışmaları ve empati. İstanbul: Sistem.

- Dönmez, K., & Özgül, F. (2020). Hentbol hakemlerinin bazı değişkenlere göre karar verme stillerinin incelenmesi. *International Journal of Contemporary Educational Studies*, 6(1), 30-47.
- Ekmekçi, R. (2011). İyi bir hakemin özellikleri. *Pamukkale Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 2(1), 1-5.
- Esentaş, M., Çelik, E., Dinçer, N., & Işıkgöz, E. (2017). Erkek güreş hakemlerinin öfke ve kızgınlık düzeyleri ile empatik eğilim gösterme düzeyleri arasındaki ilişkinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Ulusal Spor Bilimleri Dergisi*, 1(1), 20-28.
- Göksel, A. G., Pala, A., & Caz, Ç. (2016). Futbol hakemlerinin boş zamanlarını değerlendirme tercihleri ile iletişim becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi (UHIVE)*, 11, 15-28.
- Güngör, N. B., & Esentürk, O. K. (2020). The effect of sports high school students' emphatic tendency level on cognitive flexibility: a structuralequality model. *International Journal of Education Technology and Scientific Researches*. 5(11), 131-159.
- Julian, R., Kristiyanto, A., & Purnama, S. K. (2019). Mental skill tennis referee: study on tennis referee asian games and asian para games Indonesia 2018. *Journal of Education, Health and Sport*, 9(4), 210-219. DOI:http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.2631063.
- Karademir, T., & Türkçapar, Ü. (2017). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin empatik eğilim düzeylerinin incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(3), 233-245.
- Kıratlı, E., & İkizler, H. C. (2021). Tenis hakemlerinin empatik eğilim düzeyleri ve karar verme stillerinin incelenmesi. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 19(2), 102-111.
- Kırmoğlu, H., Zorba, E., Zorba, H. N., & Dikkaya, S. (2017). Türkiye basketbol federasyonu klasman hakemlerinin karar verme stillerinin incelenmesi. *International Journal of Human Sciences*, 14(3), 2788-2796. DOI:10.14687/jhs.v14i3.4627.
- Mann, L., Radford, M., Burnett, P., Ford, S., Band, M., Leung, K., Nakamura, H., Vaughan, G. & Yang, K. S., (1998). Cross cultural differences in self-reported decision making style and confidence. *International Journal of Psychology*. 33(5), 325-335.

- Mutlu, T. O., Şentürk, E., & Zorba, E. (2014). Empathic tendency of university students in tennis and communication skills. *International Journal of Science Culture and Sport*, 2(5), 129-137.
- Özbek, F. (2002). İşyeri içerisindeki sorunların çözümünde empatik anlayış geliştirmek (Doktora Tezi). Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.
- Özcan, H. (2012). Hemşirelerin empatik eğilim ve empatik becerileri: Gümüşhane örneği. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 1(2), 60-68. DOI:10.31680/gaunjss.776473.
- Pala, A. (2008). Öğretmen adaylarının empati kurma düzeyleri üzerine bir araştırma, *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1 (23), 13-23.
- Sánchez, A. C. J., Calvo, A. L., Buñuel, P. S. L., & Godoy, S. J. I. (2009). Decision-making of spanish female basketball team players while they are competing. *Revista de Psicología del Deporte*, 18(3), 369-373.
- Sarıdede, Ç. (2018). Voleybol hakemlerinin öz yeterlik düzeyleri ve karar verme becerilerinin incelenmesi (Yüksek lisans tezi). Gelişim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Serter, K., Biçer, T, Kara, K.E., & Şentuna, M. (2019). Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin empatik eğilim düzeylerinin belirlenmesi. *Herkes İçin Spor ve Rekreasyon Dergisi*, 2(1), 1-9.
- Şenol, S., Öztürk Can, H., & Pektaş, İ. (2012). Decision making and problem solving skills of midwifery students in Turkey. *HealtMed*, 6(2), 560-567.
- Tabachnick, B. G. & Fidell, L. S. (2013). *Using Multivariate Statistics*. (6. Bs.). Boston: Pearson.
- Uzunoğlu, Ö. U., Şahin, M., & Fişekçioğlu, İ.B. (2009). Türk futbol hakemlerinin karar verme stillerinin klasmanlarına ve bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*, 11(1), 32-36.
- Üngüren, E. (2011). Psikobiyolojik kişilik kuramı ekseninde yöneticilerin kişilik özellikleri, karar verme stilleri ve örgütsel sonuçlara yansımaları (Doktora tezi). Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Anabilim Dalı, Antalya.

2017 Defolimpik Oyunlarında Şampiyon Olan Türk Milli Futbol Takımının Gol Atma Şekillerinin Analizi*

Ahmet ÖZDEMİR¹, Mahmut AÇAK²

ÖZET

Amaç: Bu çalışma 2017 Samsun Yaz Defolimpik oyunlarında şampiyon olan Türk Milli Futbol Takımının başarısını istatistiksel olarak analiz ederek öne çıkan yönlerin tespit edilmesi amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Veri toplama aracı olarak Mathball – Posiscope üyelik hesabım, supervisor üyelik hesabım ve Defolimpik Oyunları resmi internet sitesinden elde edilmiştir. Maçlar canlı yayında ve maçların kayıt altına alarak, sonradan bilgisayardan seyredilerek oluşturulan maç izleme kriter cetveli yöntemi ve el notasyon sistemi ile analiz edilmiştir.

Bulgular: Defolimpik oyunların gol ile neticelenen hücum süresi ortalama 9 saniye olarak belirlenmiştir. 2017 Defolimpik oyunlarında şampiyon olan işitme engelliler Türk Milli Futbol Takımının attığı gollerin daha çok 76-90 dakikaları arasında ve maçın ikinci 45 dakikalık yarısında olduğu belirlenmiştir. 2017 Defolimpik oyunlarında şampiyon olan işitme engelliler Türk milli futbol takımının attığı gollerin hücum biçimi incelendiğinde %45 ile en çok golün hızlı hücum ile gerçekleşmiştir. 2017 Defolimpik oyunlarında şampiyon olan işitme engelliler Türk Milli Futbol Takımının gol ile sonuçlanan hücumlarına baktığımızda gollerin tamamı %100 0-5 pas arasında meydana geldiği belirlendi. En çok golün 2 pas %40 ile gerçekleştiği belirlenmiştir.

Sonuç: 2017 Defolimpik oyunlarında şampiyon olan Türk Milli Futbol Takımının gol ile neticelenen hücum süreleri literatürdeki başka çalışmaların sonuçları ile benzerlik göstermektedir. Yapılan çalışma ile işitme engelliler futbolunun karakteristiğini belirlemede ve maçta uygulanacak, futbol maçının yapısına uygun antrenman modelleri geliştirilmesine büyük oranda fayda sağlayacağı öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: İşitme engelliler, Futbol, Analiz, Defolimpik oyunları

ABSTRACT

Analysis of Scoring Methods of Turkish National Football Team, Champion in 2017 Defolimpic Games

Purpose: The aim of this study was to analyze the success of Turkish National Football Team which was the champion in 2017 Samsun Summer Defolympics games.

Methods: My Mathball - Posiscope membership account, supervisor membership account and Defolimpic Games official website were obtained as data collection tool. The matches were analyzed live and recorded by the match monitoring criterion scale and hand notation system.

Results: The offensive time of the defolimpic games was 9 seconds. It was determined that the goals scored by the Turkish National Football Team with the hearing impaired champions in 2017 Defolimpic games were mostly between 76-90 minutes and in the second 45 minutes of the match. When the attack form of the Turkish national football team's attacking form was examined, the highest goal was achieved by the fastest attack with 45%. When we look at the

¹ İnönü Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Malatya /TÜRKİYE. Mail: aozdemir092@gmail.com, ORCID: 0000-0002-7090-529X

² Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Çanakkale/TÜRKİYE. Mail: m.acak@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-2843-4834

*: Bu çalışma Ahmet ÖZDEMİR'in yüksek lisans tez çalışmasından üretilmiş ve İnönü Üniversitesi Bilimsel Araştırmaları Projeleri Birimi tarafından TYL-2019-1673 numaralı proje ile desteklenmiştir.

Turkish National Football Team's defensive offense, which is the champion in the 2017 Defolimpic games, all of the goals were 100% 0-5. It was determined that the most goals were 40% with 2 passes.

Conclusion: Turkish National Football Team, which is the champion in defolimpic games in 2017, has similar results with the results of other studies in the literature. With this study, it is predicted that it will be beneficial to determine the characteristics of the football for the hearing impaired and to develop training models suitable for the structure of the football match.

Keywords: Hearing impaired, Football, Analysis, Defolimpic game

GİRİŞ

Geçmişte spor engelliler için bir rehabilitasyon aracı olarak kullanılmıştır. Günümüzde ise; spor sadece rehabilitasyon için değil aynı zamanda engelli bireylerin çok yönlü gelişmesini sağlayan, onları sosyalleştiren ve gelişimlerine büyük katkı sağlayan bir araç olarak kullanılmaktadır (Gür, 2001). Defolimpik sporcuları, Yaz ve Kış Defolimpike her katıldıklarında rekorlar kırdı ve engelleri aştı. Bu yeni rekorlar sadece atletik özellikler için geçerli değil. Uluslararası ilk sağır oyunlarının ilk çıkışından bu yana, Defolimpik katılan ulusların ve eklenen yeni sporların sayısı sürekli artmaktadır. Uluslararası Sessiz Oyunlar olarak bilinen ilk oyunlar, 1924 yılında Paris'te dokuz Avrupa ülkesinden gelen sporcuların katılımıyla yapıldı. Oyunlar, sağır ve Fransa Sağır Sporları Federasyonu Başkanı Eugène Rubens-Alcais'in fikriydi. Her yerdeki toplumların sağır insanları entelektüel olarak yetersiz, dilsel olarak fakirleştirildikleri ve çoğu zaman dışlananlar olarak gördükleri bir zamanda, uluslararası spor etkinliğini sağırın gördüklerinden daha fazlasını yapabildiklerini kanıtlamak için en iyi cevap olarak görüyordu. Yaz Oyunu, ilk Paris oyunlarından bu yana 4 yıllık aralıklarla tutarlı bir şekilde düzenlendi. Tek istisna, II. Dünya Savaşı nedeniyle 1943 ve 1947 Oyunlarının iptali idi (Defolimpik Tarihi, 2019). Spor aktivitelerine katılım sağır toplumunda önemli bir yere sahiptir. Sadece fiziksel anlamda değil diğer kişisel boyutlarda da katılımcılara yararlar sağlar (Stewart, 1991). Pek çok sağır yetişkin için, spor olaylarına katılmak önemli bir sosyalleşme aracıdır (Stewart ve Ellis, 2005).

Samsun'da yapılan 23. Yaz İşitme Engelliler Olimpiyat Oyunlarına 3 bin 104 sporcu katılmıştır. Bu rakam 2013' de Sofya'da 2 bin 700, 2014 Sochi Kış Olimpiyatlarında 2 bin 800 kişiydi. Bu da turnuvanın büyük bir katılımı gerçeğini açıklamaktadır. 3 bin 104 sporcudan bin 13'ü kadın 2 bin 91'i ise erkektir. Kafilerdeki personel ve antrenörlerde hesaplandığında sayı 5 bin 130'a çıkmaktadır. Katılan ülkelere dikkat edildiğinde her kıtadan ülkeler göze çarpmaktadır. Bu kadar çeşitli ülkenin bir arada olması farklı kültürlerin bir arada bulunmasını, etkileşime girmesini sağlamıştır. Defolimpik 2017 oyunlarına en kalabalık katılan ülkeler Rusya, Ukrayna ve Türkiye'dir (www.deaflympics2017.org/tr). Ülkemiz ev

sahipliğini yaptığı bu önemli organizasyonu 46 madalya alarak tamamladı. Bu sonuçla Türkiye kafilesi Sofya 2013'deki 32 madalyalık performansını geçerek kendi Defolimpik rekorunu kırmış oldu (www.deaflympics2017.org/tr). Oyunların dikkat çeken ülkesi en fazla madalyayı kazanan Rusya kafilesi oldu. Rusya 61 bronz, 53 gümüş ve 85 altın madalya kazandı. Ukrayna 26 bronz, 42 gümüş ve 21 altın madalya kazandı. Kore kafilesi ise 14 bronz, 20 gümüş ve 18 altın madalya kazandı. Türk kafilesi ise 22 bronz, 7 gümüş ve 17 altın madalya kazandı bu sonuçlarla genel sıralamada 4. oldu (www.deaflympics2017.org/tr).

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu Araştırma nicel bir araştırma olup, bu çalışma türünde ölçülebilir değerlerin söz konusu olduğu ve sayısal ifadelerin göze çarptığı, verilerin belirli araçların yardımıyla elde edildiği bir çalışma türüdür.

Evren ve Örneklem

Araştırma evreni 2017 Samsun Defolimpik Oyunlarında Türk Milli Futbol Takımının oynadığı 6 maçtır. Bu maçlar grup maçlarında sırasıyla Suudi Arabistan, Mısır, Venezuela çeyrek finalde İran, yarı finalde İtalya ve finalde Ukrayna maçlarıdır.

Veri Toplama Yöntemi

Veri toplama aracı olarak Mathball – Posiscope üyelik hesabım, supervisor üyelik hesabım ve Defolimpik Oyunları resmi internet sitesinden elde edilmiştir. Maçlar canlı yayında ve sonradan bilgisayardan seyredilerek oluşturulan maç izleme kriter cetveli yöntemi ve el notasyon sistemi ile analiz edilmiştir.

İstatistiksel Analiz

2017 Samsun Defolimpik Oyunlarında Türk milli futbol takımının oynadığı 6 maç izlenerek değerlendirmeye alındı. Araştırmacı analizi yaptıktan sonra, tarafsız bir teknik direktör, antrenör ve danışmanı tarafından da analiz yapılmıştır. Gözlemlerdeki güvenilirlik ve gözlemcilerin tutarlılık kontrolü Inter Observer Agreement (IOA=Gözlemlerde uyuşma/Gözlemlerde uyuşma ve uyuşmama) formülüyle hesaplanmıştır. Video görüntülerinden kriterlerin doğru şekilde kodlanması için 3 araştırmacının farklı zamanlardaki kayıtları karşılaştırılmıştır. Gözlemciler arası uyuşma % 96'dır. Uyumsuzluğun % 4 olması, hücum varyasyonlarının bilinçli şekilde grafiğe dönüştürülmesidir.

BULGULAR

Tablo 1. Defolimpik Oyunları İşitme Engelliler Türk Milli Futbol Takımı gol zamanı verileri

ZAMAN (dk)	2017 Defolimpik Türkiye %
1. Devre	
0-15 dk	% 6,66
16-30 dk	0
31-45 dk	% 20,00
45+ dk	0
2. Devre	
46-60 dk	% 6,60
61-75 dk	% 13,30
76-90 dk	% 46,66
90+ dk	% 6,66
Toplam	% 100

2017 Defolimpik oyunlarında şampiyon olan İşitme Engelliler Türk Milli Futbol Takımının attığı gollerin daha çok 76-90 dakikaları arasında ve maçın ikinci 45 dakikalık bölümünde olduğu belirlenmiştir.

Tablo 2. Türk Milli Futbol Takımı Devrelere Göre Gol Zamanı

ZAMAN (devre)	2017 Defolimpik Türkiye Frekans	%
1. Devre	4	26,6
2. Devre	11	73,3
Toplam	15	100

2017 Defolimpik oyunlarında şampiyon olan İşitme Engelliler Türk Milli Futbol Takımının attığı 1.yarı 4 ikinci yarı 11 gol attığı belirlenmiştir.

Tablo 3. 2017 Defolimpik Oyunları İşitme Engelliler Türk Milli Futbol Takımı hücum biçimi verileri

OYUN DURUMU	2017 Defolimpik Türkiye Frekans	%
Top Oyunda	11	73,3
Duran top	4	26,6
Toplam	15	100

2017 Defolimpik oyunlarında şampiyon olan İşitme Engelliler Türk Milli Futbol Takımının turnuvada attığı goller incelendiğinde gollerin %73,3 nü top oyundayken %26,6 nı duran toptan atmıştır.

Tablo 4. 2017 Defolimpik Oyunları İşitme Engelliler Türk Milli Futbol Takımının gol temassayısı verileri

TEKNİK	2017 Defolimpik Türkiye	
	Frekans	%
Tek temas	10	66,6
İki temas	1	6,6
Üç ve üzeri	4	26,6
Toplam	15	100

2017 Defolimpik oyunlarında şampiyon olan işitme engelliler Türk milli futbol takımının attığı golleri incelediğimizde atılan gollerin %66,6 sı tek temas %6,6 sı iki temas %26,6 sı ise üç ve üzeri temasta gerçekleşmiştir.

Tablo 5. 2017 Defolimpik Oyunları İşitme Engelliler Türk Milli Futbol Takımının attığı gollerde ki pas sayısı yüzdeleri

PAS SAYISI	2017 Defolimpik Türkiye	
		%
0 pas		13,3
1 pas		26,6
2 pas		40
3 pas		13,3
4 pas		6,6
5 pas		0
6 pas		0
7 pas ve üstü		0
Toplam		100

2017 Defolimpik oyunlarında şampiyon olan işitme engelliler Türk milli futbol takımının gol ile sonuçlanan hücumlarına baktığımızda gollerin tamamı %100 0-4 pas arasında meydana geldiği belirlendi.

Tablo 6. 2017 Defolimpik Oyunları İşitme Engelliler Türk Milli Futbol Takımının attığı gollerdeki topla buluşan oyuncu sayılarının yüzdesi

OYUNCU SAYISI	%
1 Oyuncu	13,3
2 Oyuncu	26,6
3 Oyuncu	40
4 Oyuncu	13,3
5 Oyuncu	6,6
6 Oyuncu	0
7 ve üstü	0
Toplam	100

2017 Defolimpik oyunlarında şampiyon olan işitme engelliler Türk milli futbol takımının attığı gollerde topla buluşan oyuncu sayısı incelendiğinde en çok oranın %40 ile 3 oyuncu olduğu belirlendi. Gollerin tamamı % 100 1-5 oyuncu arasında gerçekleştiği belirlenmiştir.

Tablo 7. 2017 Defolimpik Oyunları İşitme Engelliler Türk Milli Futbol Takımının gollerdeki hücum biçimi

2017 Defolimpik Türkiye		
OYUN DURUMU	Frekans	%
Top Oyunda (organize hücum ve geçişler)	11	100
Organize Hücum	3	27,7
Merkez	0	0
Sağ Kanat	1	9,2
Sol Kanat	2	18,4
Geçişler	8	72,2
Hızlı Hücum	5	45,4
Uzun – Dönen Top	3	27,2
Duran top	4	100
Korner	2	50
Serbest vuruş	1	25
Taç	1	25
Penaltı	0	0
Toplam	15	100

2017 Defolimpik oyunlarında şampiyon olan işitme engelliler Türk milli futbol takımının attığı gollerin hücum biçimi incelendiğinde %45 ile en çok golün hızlı hücum ile gerçekleştiği belirlenmiştir.

Tablo 8. 2017 Defolimpik Oyunları İşitme Engelliler Türk Milli Futbol Takımının attığı gollerin bölgesel dağılımı

2017 Defolimpik Türkiye		
Atılan Gollerin Bölgesel Dağılımı	Frekans	%
Ceza sahası içinden	14	93,3
Ceza sahası dışından	1	6,6
Toplam	15	100

2017 Defolimpik oyunlarında şampiyon olan işitme engelliler Türk milli futbol takımının attığı golleri incelediğimizde atılan gollerin %93,3 ceza sahası içindeyken atılmıştır. Atılan gollerin %6,6 ceza sahası dışından atılmıştır.

Tablo 9. 2017 Defolimpik Oyunları İşitme Engelliler Türk Milli Futbol Takımının attığı gollerin vuruş tekniğine göre dağılımı

VURUŞ TEKNİĞİ	2017 Defolimpik Türkiye	
	Frekans	%
Ayak	12	80
Kafa	3	20
Toplam	15	100

2017 Defolimpik oyunlarında şampiyon olan işitme engelliler Türk milli futbol takımının attığı golleri incelediğimizde atılan gollerin %80 i ayak %20 si ise kafa vuruşu ile atılmıştır.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Defolimpik oyunların gol ile neticelenen hücum süresi ortalama 9 saniye olarak belirlendi. 2017 Defolimpik oyunlarında şampiyon olan Türk milli futbol takımının gol ile neticelenen hücum süreleri literatürdeki başka çalışmaların sonuçları ile benzerlik göstermektedir. 2005 – 2006 UEFA hücum süresi başarılı olan yani sonucun gol ile bite hücumlarının süre ortalaması 9.1 saniye olarak ölçüldü (Sönmeyen, 2008). 1998 dünya kupası ile ilgili Japhet ve Hughes'ın yaptığı çalışmada gol ile sonuçlanan hücumların büyük çoğunluğunun süresi 6- 15 saniye arasında ölçülmüştür (Japheth ve ark., 2001).

2017 Defolimpik oyunlarında şampiyon olan işitme engelliler Türk milli futbol takımının attığı gollerin daha çok 76-90 dakikalarda arasında ve maçın ikinci 45 dakikalık yarısında olduğu belirlenmiştir. 2012 ve 2016 Avrupa futbol şampiyonasında şampiyon olan İspanya ve Portekiz milli takımlarının attığı goller incelendiğinde gollerin %66 sının 2. Yarı gerçekleştiği belirlenmiştir. Armatas ve arkadaşları 1998, 2002, 2006 dünya kupalarını gollerin gerçekleştiği zamana göre incelemiş ve gollerin büyük bir kısmının 76-90 dakikalarda arasında gerçekleştiğini belirlemişlerdir (Armatas ve ark., 2007). Işık, 1996 Avrupa futbol şampiyonasında gollerin daha çok hangi dakikalarda gerçekleştiğini incelemiş ve gollerin %27 sinin 76-90 dakikalarda olduğunu belirlemiştir. Elde edilen bu sonuçlar ile yaptığımız çalışmanın sonuçları benzerlik göstermektedir (Işık, 1999).

2017 Defolimpik oyunlarında şampiyon olan işitme engelliler Türk milli futbol takımının attığı gollerin hücum biçimi incelendiğinde; %45 ile en çok golün hızlı hücum ile gerçekleştiği 2016 Avrupa Futbol Şampiyonası şampiyonu Portekiz'in attığı gollere bakıldığında gollerin büyük kısmının %40 ile hızlı hücumla gerçekleştiği belirlenmiştir. 2017 Defolimpik oyunlarında şampiyon olan işitme engelliler Türk milli futbol takımının attığı gollerin %26'sını duran toptan atarken, 2016 Avrupa Futbol Şampiyonasında şampiyon olan

Portekiz milli takımının attığı gollerin %22'si duran toptan atılmıştır. 2012 Avrupa Futbol Şampiyonasında şampiyon olan İspanya milli takımının attığı gollerin % 16'sı duran toptan olduğu belirlenmiştir. Ayrıca Defolimpik oyunlarında ve 2012-2016 Avrupa Şampiyonalarında Şampiyon olan takımların attığı gollerin büyük çoğunluğu top oyunda iken gerçekleşmiştir. Işık'ın yaptığı çalışmada 1996 Avrupa Futbol Şampiyonasında gollerin büyük çoğunluğunu % 85,7 si top oyundaiken gerçekleştiği belirlenmiştir. Yaptığımız çalışma ile bu sonuçlar benzerlik göstermektedir (Işık, 1999).

2017 Defolimpik oyunlarında şampiyon olan işitme engelliler Türk milli futbol takımının gol ile sonuçlanan hücumlarına baktığımızda gollerin tamamı %100'ü 0-5 pas arasında meydana geldiği belirlendi. En çok golün 2 pas %40 ile gerçekleştiği belirlendi. Sönmeyen, çalışmasında 2010 dünya kupasında gerçekleşen gollerin %95,2'sini 0-5 pas arasında gerçekleştiği belirlenmiştir. Aytekin Sönmeyen in yaptığı çalışmada 2006- 2007 sezonlarında gollerin daha çok 0-5 pas arasında gerçekleştiği belirlenmiştir (Armatas ve ark., 2007). 1990 ve 1994 dünya kupasını Franks ve Hughes incelemiş ve atılan gollerin pas ortalamasının % 82'sinin 0-5 pas arası olduğunu belirlemiştir (Hughes ve Franks, 2005). Yaptığımız çalışmaların sonuçları ile bu çalışmalar benzerlik göstermektedir.

2017 Defolimpik oyunlarında şampiyon olan işitme engelliler Türk milli futbol takımının attığı gollerde topla buluşan oyuncu sayısı incelendiğinde en çok oranın %40 ile 3 oyuncu olduğu belirlendi. Gollerin tamamı % 100 1-5 oyuncu arasında gerçekleştiği belirlenmiştir. Sönmeyen, yaptığı çalışmada 2004-2005, 2005-2006,2006- 2007 sezonlarında Uefa şampiyonlar liginde atılan gollerin çoğunluğunun 1-5 oyuncu arasında olduğu belirlenmiştir (Sönmeyen, 2008). Yaptığımız çalışma sonuçları ile bu sonuçlar benzerlik göstermektedir.

2017 Defolimpik oyunlarında şampiyon olan işitme engelliler Türk milli futbol takımının attığı golleri incelediğimizde atılan gollerin %93,3'ü ceza sahası içindeyken atılmıştır. Atılan gollerin %6,6'sı ceza sahası dışından atılmıştır. 2012 Avrupa futbol şampiyonasında şampiyon olan İspanya milli takımının attığı gollere baktığımızda atılan gollerin %100'ü ceza sahası içinden atılmıştır. 2016 Avrupa futbol şampiyonasında şampiyon olan Portekiz milli takımının attığı gollere baktığımızda atılan gollerin %77,7'si ceza sahası içinden %22,2'si ise ceza sahasının dışından atılmıştır. Türkiye futbol liginde yapılan çalışmada Eniseler ve Egesoy 1.ligde atılan gollerin %85,5'ni ceza sahası içinde gerçekleştiğini belirlemişlerdir (Eniseler ve Egesoy, 1995). Yapılan başka bir çalışmada Egesoy ve arkadaşları 2000 Avrupa futbol şampiyonasından atılan gollerin %85'inin ceza sahası içinden

gerçekleştiğini belirlemişlerdir (Egesoy ve ark., 2000). Yaptığımız çalışmaların sonuçları ile bu sonuçlar benzerlik göstermektedir.

2017 Defolimpik oyunlarında şampiyon olan işitme engelliler Türk milli futbol takımının attığı golleri incelediğimizde atılan gollerin %80'i ayak %20'si ise kafa vuruşu ile atılmıştır. 2016 Avrupa Futbol Şampiyonasında şampiyon olan Portekiz milli takımının attığı golleri incelediğimizde atılan gollerin %66,6'sı ayak %33,3'ü ise kafa ile atılmıştır. 2012 Avrupa futbol şampiyonasında şampiyon olan İspanya milli takımının attığı golleri incelediğimizde atılan gollerin %83,3'ü ayak %16,6'sı ise kafa ile atılmıştır. Eniseler ve Egesoy'un yaptıkları çalışmada Türkiye Süper Liginde atılan gollerin %77,1'i ayak ile %22,9'u ise kafa vuruşu ile atıldığı belirlenmiştir (Eniseler ve Egesoy, 1995). Yaptığımız çalışmanın sonuçları ile incelediğimiz çalışmanın sonuçları benzerlik göstermektedir.

2017 Defolimpik oyunlarında şampiyon olan işitme engelliler Türk milli futbol takımının attığı golleri incelediğimizde atılan gollerin %66,6'sı tek temas, %6,6'sı iki temas, %26,6'sı ise üç ve üzeri temasta gerçekleşmiştir. 2016 Avrupa futbol şampiyonasında şampiyon olan Portekiz milli futbol takımının attığı golleri incelediğimizde atılan gollerin %77,7'si tek temas, %11,1'i iki temas, %11,1'i ise üç ve üzeri temas ile atıldığı belirlenmiştir. 2012 Avrupa futbol şampiyonasında şampiyon olan İspanya milli futbol takımının attığı golleri incelediğimizde atılan gollerin %41,6'sı tek temas %25'i iki temas %33,3'ü ise üç ve üzeri temas ile atıldığı belirlenmiştir. Yaptığımız çalışmanın sonuçları ile incelediğimiz çalışmanın sonuçları benzerlik göstermektedir.

2017 Defolimpik oyunlarında şampiyon olan işitme engelliler Türk milli futbol takımının gol ile sonuçlanan atakların hepsi 0-4 pas arasında olması ve gollerde topa temas eden oyuncu sayısının 5 oyuncudan az olması futbolda geçiş hücumlarının ne kadar önemli olduğunu gözler önüne sermektedir. Atılan gollerin büyük çoğunluğunun ceza sahası içinde ve tek temasla atılması bitiricilik antrenmanlarının nasıl olması gerektiğine yönelik iyi bir veri olarak görülmektedir. Bu veriler sonucunda işitme engelliler ile çalışan antrenörlerin yıllık antrenman planlamasını, bu verileri dikkate alarak hazırlaması başarıya ciddi katkı sağlayacaktır.

KAYNAKLAR

- Armatas, V. Yiannakos, A. Silleloglou, P. (2007). Relationship between time and goal scoring in soccer games: analysis of three world cups. *International Journal of Performance Analysis in Sport*, 7: 48-58.
- Defolimpik Tarihi Erişim: <https://www.deaflympics.com/icsd/history>, 2018 12 Nisan 2019.
- Defolimpik En Başarılı Ülke Erişim: <http://www.deaflympics2017.org/tr/deaflympics-2017nin-en-basarilisi-rusya-detay/283> 13 Nisan 2019.
- Eniseler, N. Egesoy, H. (1995). Analysis of goals scored by the teams in the turkish professional soccer leagues and comparing them according to league levels dept of physical education, *Journal of Social Science Research*, 13(1): 2482.
- Egesoy, H. Bizati, Ö. Şenkibar, B. Tavlı, H. (2000). 2000 Avrupa Futbol Şampiyonası çeyrek final ve final maçlarında kaydedilen gollerin analizi, II. Futbol ve Bilim Kongresi, İzmir.
- Gür, A. (2001). Özürlülerin sosyal yaşama uyum süreçlerinde sportif etkinliklerin rolü, Ankara, T.C. Başbakanlık Özürlüler İdaresi Yayınevi.
- Huges, M. Franks, I. (2005). Analysis of passing sequences, shots and goals in soccer. *Journal of Sports Sciences*, 23: 509-14.
- Işık, O. (1999). 1996 Avrupa Futbol Şampiyonası gol analizleri ve türk milli takımının ikili mücadele-pas analizleri. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, Edirne: Trakya Üniversitesi.
- Japheth, A. Hughes, M. (2001). The playing patterns of france and their opponents in the World Cup for Association Football 1998 and the Championships 2000. 5th World Congress of Performance Analysis of Sport.
- Samsunda Yapılan Defolimpik Oyunları. Erişim: <http://www.deaflympics2017.org/tr/samsun-deaflympics-2017ye-tarihi-katilim-detay/137> 12 Nisan 2019.
- Samsun Defolimpik Madalya Sayısı. Erişim: <http://www.deaflympics2017.org/tr/turkiye-deaflympics-2017yi-46-madalyayla-tamamladi-detay/281> 13 Nisan 2019.
- Sönmeyen, A. (2008). UEFA Şampiyonlar liginde atılan gollerin analizi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, Edirne: Trakya Üniversitesi.

Stewart, D.A. (1991). Deaf sport: The impact of sports in the deaf community. DC: Gallaudet University Press. Washington.

Stewart, D.A., Kathleen, M.E. (2005). Sports and the deaf child, American Annals of the Deaf, 150, (1): 59-66.

